

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Будинки і споруди

ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ

ДБН В.2.2-23:2009

Зі зміною № 1

*Актуалізований текст в
останній редакції із внесеними змінами*

Київ
Міністерство регіонального розвитку та будівництва України
2019

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Будинки і споруди

ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ

ДБН В.2.2-23:2009

Зі Зміною № 1

*Актуалізований текст в
останній редакції із внесеними змінами*

Київ
Мінрегіонбуд України
2019

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО:	Відкрите акціонерне товариство "Український зональний науково-дослідний і проектний інститут по цивільному будівництву" (ВАТ "КиївЗНДІЕП")
РОЗРОБНИКИ:	В. Куцевич , д-р арх. (науковий керівник); О. Гайдученя , канд. арх.; архітектори Б. Губов , І. Чернядьєва ; В. Гершкович , канд. техн. наук; інженери Ю. Сіземов , Б. Ступаченко , Б. Польчук
ЗА УЧАСТЮ:	Інститут гігієни та медичної екології ім. СШ.Марзєєва АМН України (В. Акіменко , д-р мед. наук; П. Семашко , канд. мед. наук; О. Шумак , О. Коваленко); Український науково-дослідний інститут пожежної безпеки МНС України (О. Сізіков , канд. техн. наук; Є. Степанюк , Р. Уханський , Я. Нижник); Державний департамент пожежної безпеки МНС України (О. Євсєєнко , С. Мусійчук , В. Сокол , О. Гладишко , Г. Дубінський); УкрНДІПрогр-цивільсьобуд (Г. Болотов , канд. арх.)
2 ВНЕСЕНО ТА ПІДГОТОВЛЕНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ:	Управління архітектурно-конструктивних та інженерних систем будинків і споруд (О. Авдієнко , Г. Григоренко , О. Кожекіна)
3 ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ:	Міністерства регіонального розвитку та будівництва України
4 НА ЗАМІНУ: РОЗРОБЛЕНО	Наказ Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 19 січня 2009 р. № 4, чинні з 1 липня 2009 р.
Зміна № 1:	ВСН 54-87
За участю:	Публічне акціонерне товариство "Український зональний науково-дослідний і проектний інститут по цивільному будівництву" (ПАТ "КИЇВЗНДІЕП")
ВНЕСЕНО	Український науково-дослідний інститут цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій
Зміна № 1:	Департамент з питань проектування об'єктів будівництва, технічного регулювання та науково-технічного розвитку Мінрегіону України
ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ	наказ Мінрегіону від 20.11.2018 р. № 313, з першого числа місяця, що настає через 90 днів з дня її опублікування в офіційному друкованому виданні Міністерства "Інформаційний бюлетень Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України" (з 2019-08-01)
Зміна № 1:	

**Право власності на цей документ належить державі.
Цей документ не може бути повністю чи частково відтворений,
тиражований і розповсюджений як офіційне видання без дозволу
Міністерства регіонального розвитку та будівництва України**

© Мінрегіонбуд України, 2019

Офіційний видавець нормативних документів
у галузі будівництва і промисловості будівельних матеріалів
Мінрегіонбуду України
Державне підприємство "Укрархбудінформ"

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Будинки і споруди
Підприємства торгівлі

ДБН В.2.2-23:2009
На заміну ВСН 54-87

Чинні від 2019-08-01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Ці Норми поширюються на проектування нових, реконструкцію і розширення існуючих будинків та окремих приміщень підприємств роздрібною торгівлі (магазинів, ринків) торговельних і торговельно-розважальних центрів (ТЦ і ТРЦ), за винятком будинків оптової (гуртової) торгівлі, магазинів із продажу автомобілів (автосалонів) і зачастино до них, магазинів зброї, магазинів-складів будівельних матеріалів, магазинів виробничих фірм, а також магазинів тимчасового функціонування.

(Пункт 1.1 змінено, Зміна № 1)

1.2 Вимоги цих Норм є обов'язковими для юридичних і фізичних осіб - суб'єктів інвестиційної діяльності на території України незалежно від форм власності та відомчої належності.

1.3 При проектуванні будівель підприємств роздрібною торгівлі, поряд із положеннями цих Норм, слід також виконувати вимоги інших чинних нормативних документів у галузі будівництва.

(Слово пункту 1.3 змінено, Зміна № 1)

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цих Нормах є посилання на такі нормативні документи:

Кодекс цивільного захисту України / від 2 жовтня 2012 р. № 5403-VI

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН 360-92**

(Вилучено, Зміна № 1)

ДБН А.2.2-1-2003 Проектування. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд

ДБН Б.2.2-5:2011 Благоустрій територій

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН Б.2.2-12:2018 Планування і забудова територій

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН Б.2. 4-1-94

(Вилучено, Зміна № 1)

ДБН В.1.1-5-2000

(Вилучено, Зміна № 1)

ДБН В.1.1-7-2002

(Вилучено, Зміна № 1)

ДБН В.1.1-7:2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.1.1-12:2006

(Вилучено, Зміна № 1)

ДБН В.1.1-12:2014 Будівництво у сейсмічних районах України

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.1.1-24:2009 Захист від небезпечних геологічних процесів. Основні положення проектування

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.1.1-31:2013 Захист територій, будинків і споруд від шуму

(Долучено, Зміна № 1)

- ДБН В.1.1-45:2017 Будівлі і споруди в складних інженерно-геологічних умовах. Загальні положення
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.1-46:2017 Інженерний захист територій, будинків і споруд від зсувів і обвалів. Основні положення
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.2-2:2006 Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Навантаження і впливи. Норми проектування
- ДБН В.1.2-4:2006 Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони)
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.2-6:2008 Основні вимоги до будівель і споруд. Механічний опір та стійкість
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.2-7:2008 Основні вимоги до будівель і споруд. Пожежна безпека
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.2-8:2008 Основні вимоги до будівель і споруд. Безпека життя і здоров'я людини та захист навколишнього природного середовища
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.2-9:2008 Основні вимоги до будівель і споруд. Безпека експлуатації
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.2-10:2008 Основні вимоги до будівель і споруд. Захист від шуму
- ДБН В.1.2-11:2008 Основні вимоги до будівель і споруд. Економія енергії
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.2-14:2009 Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель, споруд, будівельних конструкцій та основ
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.4-1.01-97
(Вилучено, Зміна № 1)
- ДБН В.1.4-2.01-97
(Вилучено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.1-10:2009
(Вилучено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.1-10:2018 Основи і фундаменти будівель та споруд. Основні положення
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.2-4:2018 Заклади дошкільної освіти
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.2-5-97 Захисні споруди цивільної оборони
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.2-9:2018 Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення
(Змінено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.2-13-2003 Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.2-15-2005 Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення
- ДБН В.2.2-16-2005 Культурно-видовищні та дозвіллеві заклади
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.2-17:2006
(Вилучено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.2-25:2009 Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)
(Долучено, Зміна № 1)
- ДБН В.2.2-28:2010 Будинки адміністративного та побутового призначення
(Долучено, Зміна № 1)

C.4 ДБН 2.2-23:2009

ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.3-15:2007 Споруди транспорту. Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів

ДБН В.2.5-13-98*

(Вилучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.5-23:2010 Інженерне обладнання будинків і споруд. Проектування електрообладнання призначення

(Змінено, Зміна № 1)

ДБН В.2.5-24:2012 Інженерне обладнання цивільного будинків і споруд. Електрична кабельна система опалення

(Змінено, Зміна № 1)

ДБН В.2.5-27-2006

(Вилучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.5-28:2018 Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення

(Змінено, Зміна № 1)

ДБН В.2.5-56:2014 Системи протипожежного захисту

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.5-64:2012 Внутрішній водопровід та каналізація. Частина 1. Проектування. Частина II. Будівництво

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.5-67:2013 Опалення, вентиляція та кондиціонування

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.5-74:2013 Водопостачання. Зовнішні мережі і споруди. Основні положення проектування

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.5-77:2014 Котельні

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.6-31:2016 Конструкції будинків і споруд. Теплова ізоляція будівель

(Змінено, Зміна № 1)

ДБН В.2.6-33:2018 Конструкції зовнішніх стін із фасадною теплоізоляцією. Вимоги до проектування, улаштування та експлуатації

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.6-98:2009 Бетонні та залізобетонні конструкції. Основні положення

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.6-161: 2010 Дерев'яні конструкції. Основні положення

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.6-162:2010 Кам'яні та армокам'яні конструкції. Основні положення

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.6-198:2014 Сталеві конструкції. Норми проектування, виготовлення і монтажу

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.2.6-220:2017 Покриття будівель і споруд

(Долучено, Зміна № 1)

ДБН В.3.1-XX:201X¹ Експлуатаційна придатність будівель та споруд. Основні положення

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ Б А.2.2-7:2010 Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів. Основні положення

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ Б А.2.2-8:2010 Розділ "Енергоефективність" у складі проектної документації

(Долучено, Зміна № 1)

---

¹ На розгляді.

ДСТУ Б В.1.1-4-98* Захист від пожежі. Будівельні конструкції. Методи випробувань на вогнестійкість. Загальні вимоги

ДСТУ Б В.1.1-11:2005 Захист від пожежі. Електричні кабельні лінії. Метод випробування на вогнестійкість

ДСТУ Б В.1.1-36:2016 Визначення категорії приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ Б В.1.2-3:2006 Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Прогни і переміщення. Вимоги проектування

ДСТУ Б В.2.5-34:2007 Інженерне обладнання будинків і споруд. Сміттєпроводи житлових і громадських будинків. Загальні технічні умови.

ДСТУ Б В.2.5-38:2008 Інженерне обладнання будинків і споруд. Улаштування блискавкозахисту будівель і споруд

ДСТУ Б В.2.5-82:2016 Електробезпека в будівлях і спорудах. Вимоги до захисних заходів від ураження електричним струмом

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ Б В.2.6-145:2010 Захист бетонних і залізобетонних конструкцій від корозії. Загальні технічні вимоги (ГОСТ 31384-2008, NEQ)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ Б В.2.7-110-2001 Скло загартоване будівельне. Технічні умови

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ-Н Б А.2.2-5:2007 Настанова з розроблення та складання енергетичного паспорта будинків при новому будівництві та реконструкції

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ-Н Б А.2.2-13:2015 Настанова з проведення енергетичної оцінки будівель

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 Будівельна кліматологія

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ-Н Б В.1.1-34:2013 Настанова з розрахунку та проектування звукоізоляції огорожувальних конструкцій житлових і громадських будинків

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ-Н Б В.1.1-35:2013 Настанова з розрахунку рівнів шуму в приміщеннях і на територіях

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ-Н Б В.1.2-13:2008 Єврокод. Основи проектування конструкцій (EN1990:2002, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ-Н Б В.2.2-38:2013 Настанова з улаштування пожежних ліфтів в будинках і спорудах

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ-Н Б В.2.5-78:2014 Настанова з улаштування антикригових електричних кабельних систем на покриттях будівель і споруд та в їх водостоках

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ-Н Б В.2.6-214:2016 Настанова з улаштування та експлуатації дахів будинків, будівель і споруд

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ 4281:2004 Заклади ресторанного господарства. Класифікація

ДСТУ 4303:2004 Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять

ДСТУ 4401-1:2005

(Вилучено, Зміна № 1)

ДСТУ ISO 2631-1:2004 Вібрація та удар механічні. Оцінка впливу загальної вібрації на людину

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ ISO 4190-1-2001 Установка ліфтова (елеваторна). Частина 1. Класи ліфтів

C.6 ДБН 2.2-23:2009

I, II, III, VI(ISO 4190-1:1999, IDT)

ДСТУ ISO 4190-2:2001 Установка ліфтова (елеваторна). Частина 2. Ліфти класу IV (ISO 4190-2:2001, IDT)

ДСТУ ISO 4190-3:2001 Установка ліфтова (елеваторна). Частина 3. Ліфти службові класу V(ISO 4190-3:1982, IDT)

ДСТУ ISO 4190-6:2001 Установка ліфтова (елеваторна). Частина 6. Ліфти пасажирські для встановлення в житлових будинках. Планування і вибір (ISO 4190-6:1984, IDT)

ДСТУ ISO 9386-1:2005 Приводні підймальні платформи для осіб з обмеженими фізичними можливостями. Правила безпеки, розміри та функціонування. Частина 1. Вертикальні підймальні платформи (ISO 9386-1:2000, IDT)

(Змінено, Зміна № 1)

ДСТУ ISO 9386-2:2005 Приводні підймальні платформи для осіб з обмеженими фізичними можливостями. Правила безпеки, розміри та функціонування. Частина 2. Приводні сходові підйомники для пересування по нахиленій площині користувачів, що сидять, стоять та перебувають в інвалідних колясках (ISO9386-2:2000, IDT)

(Змінено, Зміна № 1)

ДСТУ ISO 9589:2005 Ескалатори. Будівельні розміри (ISO 9589:1994, IDT)

ДСТУ Б ISO 21542:2013 Доступність і зручність використання побудованого житлового середовища (ISO 21542:2011, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ Б EN 13779:2011 Вентиляція громадських будівель. Вимоги до виконання систем вентиляції та кондиціонування повітря (EN13779:2007, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ Б EN 15232-1:2017 (EN15232-1:2017, IDT) Енергоефективність будівель. Частина 1. Вплив автоматизованих систем моніторингу та управління будівлями. Модулі M10-4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ Б EN 15251:2011 Розрахункові параметри мікроклімату приміщень для проектування та оцінки енергетичних характеристик будівель по відношенню до якості повітря, теплового комфорту, освітлення та акустики (EN15251:2007, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ prEN 81-70:2003

(Вилучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 81-70:2010 Норми безпеки до конструкції та експлуатації ліфтів. Специфічне використання пасажирських і вантажопасажирських ліфтів. Частина 70. Зручність доступу до ліфтів пасажирів, зокрема осіб з обмеженими фізичними можливостями (EN 81-70:2003, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 81-1:2003 Норми безпеки до конструкції та експлуатації ліфтів.

Частина 1. Ліфти електричні (EN 81-1:1998, IDT)

ДСТУ EN 81-2:2003 Норми безпеки до конструкції та експлуатації ліфтів.

Частина 2. Ліфти гідравлічні (EN 81-2:1998, IDT)

ДСТУ EN 81-72:2017 (EN81-72:2015, IDT) Норми безпеки щодо конструкції та експлуатації ліфтів. Специфічне використання пасажирських та вантажопасажирських ліфтів. Частина 72. Ліфти пожежні

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 115:2003

(Вилучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 115-1:2018 (EN115-1:2017, IDT) Безпечність ескалаторів і рухомих доріжок. Частина 1. Конструкція та встановлення

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 671-1:2017 (EN671-1:2012, IDT) Стационарні системи пожежогасіння. Кран-

комплекти пожежні. Частина 1. Кран-комплекти з напівжорсткими рукавами. Загальні вимоги

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 1434-6:2017 (EN1434-6:2015, IDT) Теплолічильники. Частина 6. Монтаж, уведення в експлуатацію, контроль в експлуатації та технічне обслуговування

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 50131-1:2014 Системи тривожної сигналізації. Системи охоронної сигналізації. Частина 1. Загальні вимоги (EN50131-1:2006, EN50131-1:2006/A1:2009, EN 50131-1:2006/IS2:2010, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 62305-1:2012 Захист від блискавки. Частина 1. Загальні принципи (EN62305-1:2011, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 62305-3:2012 Захист від блискавки. Частина 3. Фізичні руйнування споруд та небезпека для життя людей (EN62305-3:2011, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ EN 62305-4:2012 Захист від блискавки. Частина 4. Електричні та електронні системи, розташовані в будинках і спорудах (EN62305-4:2011, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ IEC 62305-2:2012 Захист від блискавки. Частина 2. Керування ризиками (IEC62305-2:2010, IDT)

(Долучено, Зміна № 1)

ДСТУ IEC TR 60083:2015 (IEC TR60083:2015, IDT) Штепселі та розетки побутового й аналогічного загального призначення, стандартизовані в країнах-членах МЕК

(Долучено, Зміна № 1)

ГОСТ 12.1.004-91 ССБТ. Пожарная безопасность. Общие требования (ССБП. Пожежна безпека. Загальні вимоги)

ГОСТ 12.1.005-88 ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны (ССБП. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до повітря робочої зони)

ГОСТ 12.1.045-84 ССБТ. Электрические поля. Допустимые уровни на рабочих местах и требования к проведению контроля (ССБП. Електричні поля. Допустимі рівні на робочих місцях і вимоги до проведення контролю)

ГОСТ 7396.1-89 (МЭК 83-75)

(Вилучено, Зміна № 1)

ГОСТ 8824-84

(Вилучено, Зміна № 1)

НПАОП 0.00-1.02-99

(Вилучено, Зміна № 1)

НПАОП 40.1-1.21-98 Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів

НПАОП 40.1-1.32-01 Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок

НАПБ А.1.1.001:2014 Правила пожежної безпеки в Україні

(Долучено, Зміна № 1)

НАПБ Б.01.005-2017 Правила пожежної безпеки на ринках України

(Змінено, Зміна № 1)

НАПБ Б.01.007-2004

(Вилучено, Зміна № 1)

НАПБ Б.03.002-2007

(Вилучено, Зміна № 1)

НАПБ Б.06.004-2005

(Вилучено, Зміна № 1)

СНиП II-12-77

С.8 ДБН 2.2-23:2009

(Вилучено, Зміна № 1)

СНиП II-35-76

(Вилучено, Зміна № 1)

СНиП 2.01.01-82

(Вилучено, Зміна № 1)

СНиП 2.04.01-85

(Вилучено, Зміна № 1)

СНиП 2.04.02-84

(Вилучено, Зміна № 1)

СНиП 2.04.05-91

(Вилучено, Зміна № 1)

СНиП 2.09.04-87

(Вилучено, Зміна № 1)

СНиП 3.05.06-85 Электротехнические устройства (Електротехнічні пристрої)

СНиП 3.05.07-85 Системы автоматизации (Системи автоматизації)

ВБН В.2.2-45-1-2004

(Вилучено, Зміна № 1)

ГБН В.2.2-34620942-002:2015 Лінійно-кабельні споруди телекомунікацій. Проектування

(Долучено, Зміна № 1)

ВСН 1-77 /Минсвязи СССР Инструкция по проектированию молниезащиты радиообъектов (Інструкція з проектування блискавкозахисту радіооб'єктів)

ВСН 60-88/Госкомархитектуры Устройства связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования жилых и общественных зданий. Нормы проектирования (Пристрої зв'язку, сигналізації та диспетчеризації інженерного обладнання житлових і громадських будинків. Норми проектування)

ВСН 97-83/Минэнерго СССР Инструкция по проектированию городских и поселковых электросетей (Інструкція з проектування міських і селищних електричних мереж)

ВСН 205-84/ММСС СССР Инструкция по проектированию электроустановок, систем автоматизации технологического оборудования (Інструкція з проектування електроустановок, систем автоматизації технологічного обладнання)

ВСН 600-81/ Минсвязи СССР Инструкция по монтажу сооружений устройств связи, радиовещания и телевидения (Інструкція щодо монтажу споруд пристроїв зв'язку, радіомовлення і телебачення)

ПУЭ-86

(Вилучено, Зміна № 1)

ПУЭ:2006

(Вилучено, Зміна № 1)

ПУЭ:2008

(Вилучено, Зміна № 1)

ПУЭ:2017 Правила улаштування електроустановок

(Долучено, Зміна № 1)

ДГН 6.6.1-6.5.001-98 (НРБУ-97) Норми радіаційної безпеки України. Державні гігієнічні нормативи

ДСП 173-96 Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів

ДСП 201-97 Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними і біологічними речовинами)

ДСанПіН 136/1940-97

(Вилучено, Зміна № 1)

ДСанПіН 239-96 Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань

ДСанПіН 2.2.4-171-10 Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною
(Долучено, Зміна № 1)

ДСанПіН 2.2.7.029-99 Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпечності для здоров'я населення

ДСанПіН 3.3.2.007-98 Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин

ДСН 3.3.6.037-99 Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку

ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації

ДСНіП 3.3.6-096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів

СанПіН 42-120-4948-89

(Вилучено, Зміна № 1)

СанПіН 42-121-4130-86

(Вилучено, Зміна № 1)

СанПіН 42-123-4240-86

(Вилучено, Зміна № 1)

СанПіН 42-128-4690-88

(Вилучено, Зміна № 1)

СанПіН 4630-88

(Вилучено, Зміна № 1)

СанПіН 6027.А-91

(Вилучено, Зміна № 1)

СН 1304-75

(Вилучено, Зміна № 1)

СН 1757-77

(Вилучено, Зміна № 1)

СН 2152-80

(Вилучено, Зміна № 1)

СН 3077-84

(Вилучено, Зміна № 1)

СП 42-123-5777-91

(Вилучено, Зміна № 1)

СП 5781-91

(Вилучено, Зміна № 1)

СР 234-2016 Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів

(Долучено, Зміна № 1)

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Антресолі - напівповерх, розташований між двома поверхами або вбудований в об'єм основного поверху для збільшення корисної площі приміщення.

Бюро торговельних послуг - допоміжна група персоналу ринку, що надає допомогу колективним, підсобним і присадибним господарствам із закупівлі та продажу сільськогосподарської продукції.

Багатофункціональна будівля- будівля, яка включає до свого складу два та більше функціонально-планувальних компоненти, взаємопов'язаних один з одним за допомогою планувальних прийомів.

(Долучено, Зміна № 1)

Вузел розрахунку - функціональна зона торговельної зали, обладнана місцями реєстраторів розрахункових операцій (контролерів-касирів), де покупці розраховуються за вибрані товари.

Вбудований магазин (крамниця) - магазин (крамниця), усі приміщення якого розташовуються в габаритах житлової будівлі з виступом за його межі не більше ніж на 1,5 м з боку поздов-

жнього фасаду і не більше ніж на 6 м - з боку торців (у разі влаштування критих завантажувальних приміщень)

(Слово змінено, Зміна № 1)

Вбудовано-прибудований магазин (крамниця) - магазин (крамниця), приміщення якого розташовуються в габаритах житлової будівлі і в об'ємах, винесених за габарити житлового будинку більше ніж на 1,5 м з боку поздовжнього фасаду і більше ніж на 6 м - з боку торців (у разі влаштування критих завантажувальних приміщень).

(Слово змінено, Зміна № 1)

Гіпермаркет - магазин (крамниця) самообслуговування торговельною площею понад 2500 м² з асортиментом продовольчих та непродовольчих товарів понад 15 тисяч асортиментних позицій.

Дитяча (ігрова) кімната - окреме приміщення в складі гіпермаркету, торговельного і торговельно-розважального центру, універмагу (супермаркету), ринкового комплексу, призначене для організації дозвілля та відпочинку дітей, тимчасового їх перебування, обладнане дитячим ігровим і фізкультурним обладнанням.

(Долучено, Змінено № 1)

Загальна площа магазину (крамниці) - сума площ торговельних, складських, підсобних, технічних, комунікаційних та інших приміщень, виміряних у межах внутрішньої поверхні зовнішніх стін, а також площ розвантажувальних платформ, антресолей і переходів.

Кіоск - торговельний об'єкт для організації роздрібного продажу товарів, який має постійне просторове місце, займає окрему закриту споруду некапітального типу на одне робоче місце без торговельної зали для покупців та додаткової площі для розміщення запасу товарів.

Коефіцієнт установної площі - показник, що характеризує відношення площі, зайнятої торговельно-технологічним обладнанням, до площі торговельної зали.

Лабораторія ветеринарно-санітарної експертизи - контрольний орган, покликаний здійснювати ветеринарно-санітарну експертизу м'яса, м'ясопродуктів, молочних та інших харчових продуктів сільськогосподарського виробництва, що надходять на ринок для роздрібного продажу населенню.

Магазин (крамниця) - торговельний об'єкт у роздрібній торгівлі, призначений для організації товарів кінцевим споживачам і надання їм торговельних послуг.

Малі архітектурні форми - павільйони, кіоски, торговельні намети, рундуки тощо переважно збірно-розбірної конструкції, які застосовуються поряд із засобами благоустрою, включаючи невеликі споруди для відпочинку людей/покупців (лави, можливо тіньові навіси або перголи), урни для сміття, а також різноманітні елементи декоративно-прикладного мистецтва (наприклад, скульптури, декоративні басейни, фонтани тощо).

Мінімаркет - магазин (крамниця) самообслуговування торговельною площею до 200 м² з асортиментом продовольчих товарів не менше 500 асортиментних позицій.

Основні евакуаційні проходи - головні проходи в торговельній залі, що зв'язують проходи між торговельним обладнанням або виходи з відділів (секцій) торговельної зали з евакуаційними виходами із зали.

Павільйон - торговельний об'єкт у роздрібній торгівлі, призначений для організації продажу товарів кінцевим споживачам, розміщений в окремій споруді полегшеної конструкції та має торговельну залу для покупців.

Підсобні приміщення магазину (крамниці) - приміщення для зберігання посуду, інвентаря, приміщення мийної кімнати та майстерні ремонту інвентаря.

(Змінено, Зміна №1)

Складські приміщення магазину (крамниці) - приміщення для приймання, зберігання та готування товарів для продажу, а також зберігання тари та пакувальних матеріалів.

(Змінено, Зміна №1)

Службово-побутові приміщення магазину (крамниці) - адміністративні приміщення,

приміщення кімнат: відпочинку, гардеробних, душових, санвузлів.

Технічні приміщення магазину (крамниці) - приміщення для розміщення обладнання теплових вузлів, бойлерних, щитових, вентиляційних камер, комутаторів, радіовузлів, машинних відділень ліфтів, трансформаторної підстанції, вузлів керування водопроводом тощо.

Торговельне місце - спеціально обладнане, певного розміру робоче місце продавця в крамниці або поза нею для організації та здійснення роздрібно або оптового продажу товарів із додержанням чинних правил торговельного обслуговування та порядку розрахунків із покупцями.

Примітка. Робоче місце продавця - це місце постійного або тимчасового його перебування в процесі роботи.

Торговельна зала магазину (крамниці) - торговельне приміщення магазину (крамниці) для показу, вибирання товарів та обслуговування покупців (крім приміщень для приймання скляної тари), яке охоплює площу для розміщення торговельно-технологічного обладнання, вузлів розрахунку, робочих місць продавців та площу для покупців, а також площу проходів, у тому числі основних евакуаційних проходів.

Торговельна площа магазину (крамниці) - сума площ торговельних залів, приміщень приймання та видавання замовлень, зали кафетерію, площ для торговельних послуг покупцям (додаткового обслуговування покупців, крім приміщень для приймання скляної тари) і проходів, у тому числі основних евакуаційних проходів.

Торговельно-розважальний центр або комплекс(ТРЦ чи ТРК) - різновид торговельного центру (ТЦ), який також може розміщуватися у різних будівлях комплексу або в одній багатофункціональній будівлі, до складу якої, крім об'єктів торговельного призначення та додаткового обслуговування (згідно з додатком Г цих ДБН), включають об'єкти культурно-видовищного, розважального та фізкультурно-спортивного призначення (кінотеатри, боулінг, фізкультурно-спортивний зал, ковзанка, плавальний басейн, фітнес тощо), а також службові, побутові та допоміжні приміщення персоналу (гардеробні, душові, туалети з універсальними кабінами).

(Долучено, Змінено № 1)

Торговельний центр - група торговельних об'єктів, зосереджених в одному місці, комплексі і керованих як одне ціле, які за своїми типами, розмірами та місцем розташування функціонально відповідають потребам торговельної зони, яку вони обслуговують.

Торговельний центр (ТЦ) може складатися з однієї багатофункціональної будівлі, на першому поверсі якої, як правило, розміщують гіпермаркет чи універсам, а на інших поверхах - різні об'єкти торговельного призначення та додаткового обслуговування згідно з додатком Г цих ДБН

(Змінено, Зміна №1)

Травмобезпечне скло- згідно з ДСТУ Б В.2.7-110.

(Долучено, Змінено № 1)

Універсам - магазин (крамниця) торговельною площею понад 2500 м² із широким асортиментом непродовольчих товарів понад 10 тисяч асортиментних позицій.

Універсам (супермаркет) - магазин (крамниця) самообслуговування торговельною площею від 400 м² до 2499 м² з асортиментом продовольчих і непродовольчих товарів понад 5 тис. асортиментних позицій.

Функціонально-планувальний компонент будівлі- група приміщень, що забезпечує виконання певного процесу (обслуговування, дозвілля тощо).

(Долучено, Змінено № 1)

Ринковий комплекс - комплекс взаємопов'язаних підприємств ринкової торгівлі з підприємствами роздрібно торгівлі та підприємствами харчування, побутового і комунального обслуговування (приоб'єктний готель).

Прибудований магазин (крамниця) - магазин (крамниця), огорожувальна стіна (або стіни) якого є загальною або суміжною зі стінами житлового чи громадської будівлі.

(Слово змінено, Зміна № 1)

Поверх підвальный - згідно з ДБН В.2.2-9.

Поверх підземний -згідно з ДБН В.2.2-9.

Поверх цокольний -згідно з ДБН В.2.2-9.

Поверх технічний - згідно з ДБН В.2.2-9.

4 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1 Підприємства торгівлі слід проектувати як об'єкти комплексної системи торговельно-побутового обслуговування і розміщувати в будівлях, що стоять окремо, у складі громадських та торговельних центрів, у ринкових комплексах, а також у вбудованих та вбудовано-прибудованих приміщеннях житлових і громадських будівель або в прибудованих до них об'ємах.

Класифікація основних типів підприємств роздрібної торгівлі (магазинів) наведена в додатку А.

Магазини з продажу легкозаймистих матеріалів, а також горючих рідин (масел, фарб, розчинників тощо) слід розміщувати в будинках, що стоять окремо. У цих будівлях допускається розміщувати інші магазини та підприємства побутового обслуговування за умови відокремлення їх протипожежною стіною 1 -го типу.

Розміщення магазинів, вбудованих у житлові будівлі, допускається згідно з переліком, наведеним у 2.50 ДБН В.2.2-15.

Допускається розміщувати в цокольному поверсі житлових будівель не нижче III ступеня вогнестійкості (з урахуванням 9.3.4) і в підвальному та цокольному поверхах громадських будівель не нижче III ступеня вогнестійкості приміщення магазинів продовольчих товарів, магазинів непродовольчих товарів торговельною площею до

800 м² (за винятком магазинів і відділів з продажу легкозаймистих матеріалів та горючих рідин). Ці приміщення слід відокремлювати від приміщень житлових і громадських будівель протипожежними перегородками не нижче 1-го типу та перекриттями не нижче 3-го типу без прорізів.

(Пункт 4.1 змінено, Зміна № 1)

4.2 Під час проектування, реконструкції або розширення будівель та споруд підприємств торгівлі необхідно дотримуватися вимог ДБН В.2.2-9, ДБН В.1.1-7, НАПБ Б.01.005, , а також передбачати елементи та пристрої, що враховують потреби осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, згідно з ДБН В.2.2-40 та ДСТУ Б ISO21542. і додатком Б цих Норм.

(Пункт 4.2 змінено, Зміна № 1)

4.3 Об'ємно-планувальна структура підприємств роздрібної торгівлі та організація їх земельної ділянки повинні передбачати функціональне зонування з відокремленням потоків руху покупців і товарів, а також пішохідних і транспортних потоків, в тому числі в зоні підвезення і розвантаження товарів.

У магазинах вбудовано-прибудованих, прибудованих до житлової будівлі або будівлі іншого призначення слід забезпечувати ізоляцію руху покупців і машин, які доставляють товари, від потоків руху мешканців цієї житлової будівлі (з урахуванням 2.52 ДБН В.2.2-15), а також працівників і відвідувачів у будівлях іншого призначення (згідно з вимогами їх функціонування).

При організації руху транспорту, який обслуговує підприємства торгівлі, необхідно враховувати вимоги щодо допустимого шуму згідно з ДБН В.1.1-31.

(Пункт 4.3 змінено, Зміна № 1)

4.4 Величину магазину і його спеціалізацію слід визначати відповідно до системи обслуговування, що включає різні рівні згідно з ДБН Б.2.2-12.

(Пункт 4.4 змінено, Зміна № 1)

4.5 Величина підприємств роздрібної торгівлі характеризується:

- магазину (крамниці) - розміром торговельної площі;
- ринку і ринкового комплексу - розміром торговельної площі цілорічної ринкової торгівлі.

5 РОЗМІЩЕННЯ БУДІВЕЛЬ, ОРГАНІЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

(Слово назви розділу 5 змінено, Зміна № 1)

5.1 Будівлі та споруди підприємств роздрібної торгівлі слід передбачати на земельних ділян-

ках, що розташовуються згідно з вимогами містобудівних, санітарних та норм пожежної безпеки (ДБН Б.2.2-12, ДСП 173, НАПБ Б.01.005).

(Пункт 5.1 змінено, Зміна № 1)

5.2 Площі земельних ділянок приймаються згідно з ДБН Б.2.2-12, виходячи з величини підприємствторгівлі. Для магазинів - із розрахунку від 0,02 га до 0,08 га (для сільської місцевості до 0,12 га) на 100 м² їх торговельної площі, для ринків і ринкових комплексів - із розрахунку від 7 м² до 14 м² на 1 м² їх торговельної площі.

В умовах реконструкції площа земельних ділянок підприємств роздрібно́ї торгівлі може бути скорочена на 25 %.

Орієнтовна площа земельних ділянок розташованих окремо магазинів продовольчих та непродовольчих товарів, ринків і ринкових комплексів наведена в додатку В.

Площа земельних ділянок торговельних центрів (ТЦ) визначається завданням на проектування відповідно до ДБН Б.2.2-12.

(Пункт 5.2 змінено, Зміна № 1)

5.3 На земельній ділянці магазину слід передбачати зону для покупців і зону для під'їзду та розвантаження автомобілів. У зоні для покупців можуть розміщуватися майданчики для сезонної торгівлі, кіосків, рундуків, торговельних автоматів, засобів реклами тощо, а також місця для відпочинку покупців.

Майданчики для стоянки легкових автомобілів покупців і працівників підприємств (автостоянки) у зоні для покупців або закриті автостоянки та гаражі слід передбачати згідно з ДБН Б.2.2-12 і ДБН В.2.3-15.

(Пункт 5.3 змінено, Зміна № 1)

5.4 Тимчасові споруди сезонної торгівлі, павільйони, кіоски тощо повинні

розміщуватися до будівель та інших споруд на відстані, яку слід приймати залежно від ступеня їх вогнестійкості з ДБН Б.2.2-12, але не менше 10 м. Допускається розташовувати вказані споруди біля зовнішніх стін будівель та інших споруд, якщо такі стіни не мають отворів (прорізів) і відповідають вимогам будівельних норм до протипожежних стін та за умови забезпечення проїзду для пожежних машин згідно з вимогами нормативних документів.

Інвентарні будівлі мобільного типу, кіоски, павільйони, контейнери та інші подібні споруди допускається розміщати групами, але не більше 20 одиниць в одній групі двосмугового торговельного ряду і 10 одиниць у групі односмугового ряду, а площа території, на якій вони розміщуються без протипожежних розривів, приймається згідно з НАПБ Б.01.005.

(Пункт 5.4 змінено, Зміна № 1)

5.5 Ділянки підприємств роздрібно́ї торгівлі повинні бути упорядковані, озеленені, обладнані малими архітектурними формами, елементами благоустрою та місцями для встановлення рекламних стендів. Під'їзні шляхи, тротуари і розвантажувальні майданчики повинні бути заасфальтовані або замощені.

5.6 У зоні для під'їзду і розвантаження автомобілів встановлюються навіси для тари (якщо зберігання тари не передбачено в складських приміщеннях будівель та споруд), а також розміщуються майданчики контейнерів для сміття.

(Слово пункту 5.6 змінено, Зміна № 1)

5.7 На території підприємства роздрібно́ї торгівлі необхідно передбачати організоване водовідведення, а на ділянках, де існує зливово каналізація, - відведення води до зливової каналізації. Для прибирання території необхідно передбачати поливальні крани.

5.8 Контейнери для сміття мають бути встановлені на заасфальтованому чи забетонованому майданчику, межа якого повинна бути не менше 1 м від основи кожного контейнера. Майданчик сміттєзбирного контейнера повинен розташовуватися на відстані не менше 25 м від підприємства торгівлі і від вікон та дверей житлових і громадських будівель.

Відстань до підземних герметичних сміттекамер, що знаходяться за межами будівель, не регламентується за умови забезпечення герметичності камер для запахів, шкідливих комах, тварин

та забезпечення санкціонованого доступу до сміття в камері винятково обслуговуючого персоналу. Вогнестійкість конструкцій підземних сміттекамер має бути не нижче REI30".

(Пункт 5.8 змінено, Зміна № 1)

6 ОБ'ЄМНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ТА КОНСТРУКТИВНІ РІШЕННЯ

6.1 Загальні вимоги

6.1.1 Об'ємно-планувальні та конструктивні рішення будівель і споруд підприємств роздрібної торгівлі мають забезпечувати можливість організації торгівлі сучасними методами (самообслуговування, вільний доступ до товарів, продаж за зразками, з урахуванням застосування тари-обладнання тощо) і можливість використання традиційних методів торгівлі, передбачати комплексну механізацію вантажно-розвантажувальних робіт засобами вертикального та горизонтального транспорту, а також забезпечувати зручності для покупців і продавців.

Конструктивні рішення будівель слід розробляти згідно з вимогами ДБН В.1.1-7, ДСТУ-Н Б В 1.1-27, ДБН В.1.2-2 і ДСТУ Б В.1.2-3, ДБН В.2.1-10, ДБН В.2.6-31. В особливих умовах будівництва (просідаючі ґрунти, підроблювані території, сейсмічні райони) слід керуватися ДБН В.1.1-45, ДБН В.1.1-46 і ДБН В.1.1-12.

(Пункт 6.1.1 змінено, Зміна № 1)

6.1.2 .Поверховість підприємств роздрібної торгівлі (у тому числі кількість надземних і підземних поверхів) визначається за завданням на проектування з урахуванням містобудівних, технологічних, санітарно-гігієнічних і протипожежних вимог.

6.1.3 У функціональній структурі будівель підприємств роздрібної торгівлі передбачаються такі основні групи приміщень:

- торговельні й інші приміщення для обслуговування покупців (торговельні зали, зали приймання та видавання замовлень, кафетерій та інші);
- приміщення для приймання та зберігання товарів, приміщення для готування товарів до продажу (приймочні, розвантажувальні, комори та склади, охолоджувані камери, приміщення готування товарів до продажу, фасувальні, комплектувальні відділів замовлень тощо);
- підсобні приміщення (приміщення для зберігання тари, контейнерів, пакувальних матеріалів, інвентаря, спецодягу тощо);
- службові та побутові приміщення (адміністративні, конторські, пожежний пост, кімнати персоналу, гардеробні, душові, туалети тощо);
- технічні приміщення систем інженерного обладнання (венткамери, машинні відділення ліфтів та холодильних установок, тепловий вузол, насосна станція пожежогасіння тощо). Відстань між групами цих будівель (споруд) і від них до інших будівель та споруд необхідно приймати не менше 15 м.

(Слова пункту 6.1.3 змінено, Зміна № 1)

6.1.4 Об'ємно-планувальні та конструктивні рішення повинні забезпечувати можливість збільшення торговельної площі в процесі експлуатації за рахунок комор та інших неторговельних приміщень на основі принципів гнучкого планування і з урахуванням застосування тари-обладнання, комплексної механізації та автоматизації торговельних і виробничих процесів за умови дотримання вимог стосовно пожежної безпеки.

6.1.5 До планувальних рішень підприємств торгівлі встановлюються такі функціонально-технологічні вимоги.

Торговельні зали повинні бути зручно зв'язані з приміщеннями для готування товарів до продажу, приміщеннями для зберігання товарів.

Приймочні, розвантажувальні слід, як правило, розміщувати поблизу від приміщень зберігання товарів.

Всі підсобні, службові та побутові приміщення для персоналу повинні бути ізольовані від приміщень для зберігання харчових продуктів.

(Пункт 6.1.5 змінено, Зміна № 1)

6.1.6 В універсамах, гіпермаркетах та інших продовольчих магазинах приміщення комор та готування товарів до продажу слід передбачати, як правило, на одному рівні з відповідною за спеціалізацією торговельною залом.

В умовах реконструкції допускається розміщення комор (за винятком комор для легкозаймистих матеріалів і горючих рідин), приміщень для готування товарів до продажу та торговельних залів на різних рівнях у разі забезпечення зв'язку за допомогою підйомників, вантажних ліфтів або інших пристроїв для товарів, а також сходів, пандусів, пасажирських ліфтів для покупців (відвідувачів) і персоналу.

Допускається розміщення в підвальному та цокольному поверхах комор і складських приміщень продовольчих та непродовольчих магазинів, торговельні зали яких розміщені на першому поверсі і вище, а також підсобних приміщень магазинів (у тому числі для приймання скляної тари, зберігання контейнерів, пакувальних матеріалів, прибирального інвентаря тощо), побутових приміщень (гардеробні, вбиральні, умивальні, душові, роздягальні, кабіни особистої гігієни жінок), технічних приміщень систем інженерного обладнання **будівель**.

(Слово пункту 6.1.6 змінено, Зміна № 1)

6.1.7 Торговельні зали, фасувальні, комплектувальні, прасувальні, майстерні й інші приміщення підприємств роздрібної торгівлі з тривалим перебуванням людей рекомендується забезпечувати, як правило, природним освітленням.

Допускається влаштовувати без природного освітлення торговельні зали, приміщення приймання скляної тари від населення, складські приміщення, підсобні (комори для зберігання тари, контейнерів, інвентаря, у тому числі прибирального), побутові приміщення персоналу і технічні, тобто всі приміщення, які допускається розміщувати у підвальних поверхах згідно з ДБН В.2.2-9 і для яких може передбачатися лише штучне освітлення згідно з ДБН В.2.5-28.

(Пункт 6.1.7 змінено, Зміна № 1)

6.1.8 Висоту поверхів будівель приймають, як правило, 3,3 м (не менше 3,0 м від підлоги до стелі). Допускається за обґрунтування (механізація, обладнання, конструкції) збільшувати висоту поверхів із торговельним залом за завданням на проектування. Висоту двосвітних торговельних залів допускається приймати 5,8 м за наявності антресолей.

(Пункт 6.1.8 змінено, Зміна № 1)

6.1.9 Висоту поверху підприємств торговельною площею до 250 м², вбудованих у житлові будівлі, допускається приймати за висотою поверху житлової будівлі, але не менше 2,8 м.

(Слова пункту 6.1.9 змінено, Зміна № 1)

6.1.10 У коридорах, складських, підсобних приміщеннях допускається скорочення висоти від підлоги до стелі до 2,2 м, у технічних приміщеннях без постійного перебування людей висоти проходів до обладнання в них - до 1,9 м.

6.1.11 Входи та сходи для обслуговуючого персоналу повинні бути окремими від входів та сходів для покупців. Допускається влаштовувати їх суміщеними для підприємств торговельною площею до 100 м², як окремо розташованих, так і вбудованих підприємств торгівлі у будівлі іншого призначення.

Входи до комор та інших неторговельних приміщень слід розташовувати з боку виробничих груп приміщень. У підприємствах торговельною площею до 250 м² допускається передбачати додаткові входи до торговельної зали для подавання товарів із суміжних із торговельною залом комор.

(Слово пункту 6.1.11 змінено, Зміна № 1)

6.1.12 Підлога на шляхах переміщення товарів і евакуації з торговельних залів не повинна мати порогів. Асфальтова підлога допускається лише в розвантажувальному приміщенні на майданчику для автомобілів. У решті приміщень матеріал підлоги визначається згідно з ДБН В.1.1-7 та ДБН В.2.2-9.

(Пункт 6.1.12 змінено, Зміна № 1)

6.1.13 В універсамах та в продовольчих магазинах торговельною площею 1500 м² і більше (гіпермаркетах), в універмагах та непродовольчих магазинах торговельною площею 3500 м² і більше

допускається передбачати (за завданням на проектування) місця для розміщення кіосків та торговельних автоматів.

6.2 Торговельні приміщення

6.2.1 До складу торговельної площі підприємств торгівлі входить площа торговельних залів і приміщень для додаткового обслуговування відповідно до переліку згідно з додатком Г. Цей перелік не регламентується і визначається відповідно до завдання на проектування.

У торговельну площу магазину не входить площа приміщень для приймання скляної тари, які мають, як правило, окремі входи для відвідувачів.

Мінімальний коефіцієнт установної площі в торговельній залі слід приймати не менше 0,25.

6.2.2 Відділи замовлень рекомендується передбачати в продовольчих магазинах з універсальним асортиментом товарів торговельною площею, як правило, 400 м² і більше (у сільських поселеннях - торговельною площею 250 м² і більше).

Допускається передбачати за завданнями на проектування відділи замовлень в інших продовольчих магазинах і за меншої торговельної площі.

Площу приміщень відділу замовлень слід приймати не менше розрахункової, визначеної за питомими показниками мінімальної площі згідно з додатком Д.

6.2.3 Площу кафетеріїв слід приймати не менше розрахункової, визначеної за питомими показниками мінімальної площі згідно з додатком Е.

Площі сокових барів, відділів кулінарії тощо підприємств харчування встановлюються завданнями на проектування згідно з нормами на проектування підприємств громадського харчування (ресторанного господарства) відповідно до вимог ДСТУ 4281 та ДБН В.2.2-25.

(Пункт 6.2.3 змінено, Зміна № 1)

6.2.4 Площі інших приміщень додаткового обслуговування слід визначати завданням на проектування з урахуванням додатка Ж.

6.2.5 При продовольчих магазинах за завданням на проектування допускається передбачати кулінарний цех із виготовлення харчової продукції з реалізацією її у відповідному відділі (відділах) магазину. При цьому слід враховувати вимоги санітарних норм.

(Пункт 6.2.5 змінено, Зміна № 1)

6.2.6 У разі влаштування у магазинах кафетеріїв, сокових барів, відділів кулінарії тощо їх необхідно розміщувати (у продовольчих магазинах і відділах) з доступом для покупців із зовнішнього боку вузла розрахунку (поза контрольованою зоною) чи у приміщенні з окремим входом для покупців.

6.2.7 Планування торговельних залів у магазинах самообслуговування має забезпечувати можливість розміщення централізованих (на поверх або на будівлю у цілому) вузлів розрахунку та прилавків або камер (чарунок) для зберігання особистих речей покупців.

(Слово пункту 6.2.7 змінено, Зміна № 1)

6.2.8 У плануванні торговельних залів гіпермаркетів, універсамів (супермаркетів тощо) необхідно враховувати такі вимоги:

- передбачати продаж товарів методом самообслуговування з централізованою системою оплати (для товарів, які не можуть продаватися за цим методом, слід встановлювати нестационарні прилавки індивідуального обслуговування);

- вирішувати планування торговельних залів, забезпечуючи співвідношення сторін від 1:1 до 1:3 і приймаючи найменшу ширину залів залежно від кількості кас, яка визначається на основі орієнтовних показників площі торговельної зали на одну касу;

- касові кабінки (місця реєстраторів розрахункових операцій) слід встановлювати по прямій лінії з організацією проходів для покупців від кожної кабінки, яку повернуто так, щоб касири (реєстратори) були спрямовані обличчям до покупців, що виходять із зали;

- столи для перекладання товарів з інвентарних кошиків та візків до сумок покупців розміщувати згідно з напрямком руху покупців до виходу;

- вхід та вихід для покупців розташовувати поруч; тамбур може бути спільним;

- ряди прилавків самообслуговування розташовувати перпендикулярно до лінії кас, при цьому забезпечуючи зручне завантаження вітрин-холодильників під час торгівлі.

Для визначення частки площі, зайнятої обладнанням, по відношенню до всієї площі торговельної зали універсаму (супермаркету тощо) рекомендується користуватися такими орієнтовними величинами:

- прилавки самообслуговування - 22-23 %;
- каси (місця реєстраторів розрахункових операцій), прилавки індивідуального обслуговування - 3-4 %;
- всього торговельного обладнання - 25-27 %.

6.2.9 У магазинах самообслуговування кількість робочих місць контролерів-касирів слід приймати залежно від площі торговельної зали на одне робоче місце контролера-касир (реєстратора розрахункових операцій):

- до 100 м² включно - у продовольчих магазинах;
- до 160 м² включно - в непродовольчих магазинах.

Площа вузла розрахунку повинна прийматися не більше 15 % від площі торговельної зали.

У цьому розрахунку не враховується площа торговельної зали, призначена для додаткового обслуговування.

6.2.10 Ширину проходів між обладнанням у торговельних залах слід приймати згідно з додатком К.

6.2.11 Вітрини непродовольчих магазинів повинні мати експозиційні площадки глибиною від 1,2 м до 2,5 м (залежно від асортименту товарів). Підлога експозиційної площадки повинна бути на висоті не більше 0,6 м над тротуаром. Горизонтальне членування рам вітрин на висоті менше 2,0 м над рівнем підлоги експозиційної площадки не допускається.

У вітринах належить передбачати заходи для захисту поверхонь охолодження від запітніння та обледеніння, а в разі необхідності - пристрої для захисту від сонячних променів. У продовольчих магазинах, ринках і відділах замовлень вітрини з експозиційними площадками передбачати, як правило, не слід.

6.3 Приміщення для приймання, зберігання та готування товарів до продажу

6.3.1 Розвантажувальні платформи мають бути, як правило, вище рівня майданчика, де розташовані автомобілі, на 1,1 м - 1,2 м.

Для малотоннажних автомобілів за завданнями на проектування допускається приймати висоту розвантажувальної платформи над рівнем майданчика для автомобілів 0,6 м - 0,8 м.

Допускається за завданнями на проектування розміщувати майданчики для автомобілів на одному рівні з розвантажувальною платформою за наявності розвантажувально-підйомних засобів.

Площа розвантажувальної платформи включається до складу розрахункової (нормованої) площі будинку магазину в разі, якщо розвантаження товарів відбувається в опалюваних приміщеннях.

Ширина платформи прямокутної форми має бути 4,0 м - 4,5 м (для розвантаження малотоннажних автомобілів - 3 м); пілоподібної форми - від 2,5 м до 3,5 м у найбільш вузькому місці.

В універсамах (гіпермаркетах тощо) та продовольчих магазинах торговельною площею 1500 м² і більше, в універмагах та непродовольчих магазинах (крім меблевих) - 4500 м² і більше, у меблевих - 1000 м² і більше, а також у ринках торговельною площею 1500 м² і більше допускається (за завданнями на проектування) збільшувати ширину платформи до 6,0 м.

6.3.2 Розвантажувальні платформи повинні розміщуватися залежно від кліматичного району будівництва і величини магазину:

- у I,II,V кліматичних районах і IIIA кліматичному підрайоні згідно з ДБН Б.2.2-12 - під навісами для продовольчих магазинів величиною до 1000 м²; для непродовольчих магазинів - до 2500 м² Для магазинів більшої величини - у неопалюваних або опалюваних приміщеннях (згідно з завданням на проектування);

- у IIIБ кліматичному підрайоні та IV кліматичному районі - під навісами, незалежно від величини магазину. Для продовольчих магазинів (гіпермаркетів) величиною 4500 м² і більше допускається передбачити розвантаження в неопалюваних приміщеннях (за завданнями на проектування).

Навіси повинні повністю перекривати розвантажувальну платформу і на 1 м кузов автомобіля.

У випадках, коли розвантажувальні місця в магазинах для нічного завезення товарів передбачаються поза основною розвантажувальною платформою, допускається замінити платформу (за відповідних обґрунтувань) розвантажувально-навантажувальними пристроями.

У разі реконструкції магазинів розвантаження товарів передбачається відповідно до конкретних умов реконструкції згідно з завданнями на проектування.

(Пункт 6.3.2 змінено, Зміна № 1)

6.3.3 Для магазинів, вбудованих і вбудовано-прибудованих у житлові будівлі, розвантажувальні (завантажувальні) приміщення і розвантажувальні платформи слід проектувати згідно з вимогами ДБН В.2.2-15.

Для магазинів, що прибудовуються до торців житлової будівлі, коли розвантаження організоване з бічного фасаду прибудови і віддалене від житлової будівлі, розвантажувальну платформу та розвантажувальне (завантажувальне) приміщення слід проектувати згідно з вимогами до окремо розташованих будівель магазинів відповідно до 6.3.2 цих Норм.

(Слова пункту 6.3.3 змінено, Зміна № 1)

6.3.4 Розвантажувальні платформи в ринках розміщують, як правило, під навісами.

6.3.5 Кількість розвантажувальних місць у магазинах і в ринках слід приймати згідно з таблицею 1.

Таблиця 1

Характеристика магазину	Класифікаційна група	Величина підприємства, м ² торговельної площі	Розрахункова кількість розвантажувальних місць, не менше		
Продовольчий з універсальним асортиментом	ІП	До 400	1		
		Більше 400 до 1000	2		
		» 1000 » 1500	3		
		» 1500	4		
Продовольчий спеціалізований (крім "Овочі-фрукти") з широким, вузьким чи обмеженим асортиментом	ІІП ІІІП VП	До 150	1		
		Продовольчий спеціалізований "Овочі-фрукти"	IVП	До 400	1
			Більше 400	2	
Ринок (цілорічна торгівля)		До 600	3		
		Більше 600 до 900	4		
		» 900 » 1500	5		
		» 1500 » 3000	7		
		» 3000	8-10		
Непродовольчий з універсальним асортиментом і спеціалізований з розширеним асортиментом	ІН ІІН	До 650	1		
		Більше 650 до 1500	2		
		» 1500 » 4500	3		
		» 4500 » 6500	4		
		» 6500 » 8500	5		
		» 8500 » 13500	7		
Непродовольчий спеціалізований з повним асортиментом (крім "Меблі", "Будівельні матеріали")	ІІІН VН	До 650	1		
		Більше 650	2		
		» 13500	8		

Непродовольчий спеціалізований з повним асортиментом "Меблі", Будівельні матеріали	VIH	До 650	1
		Більше 650 до 1500	2
		» 1500	3
Непродовольчий спеціалізований з вузьким і обмеженим асортиментом ("Книжки", "Квіти", "Природа" тощо)	VIH VIII	Не нормується	1
Примітка. У спеціалізованих непродовольчих магазинах повного асортименту IIIH і IVH груп слід до датково передбачати розвантажувальні місця для відправлення куплених товарів (за торговельної площі до 1000 м ² включно - одне розвантажувальне місце, більше 1000 м ² – два розвантажувальних місця).			

6.3.6 Приміщення прийомочних необхідно передбачати в магазинах у разі розвантаження товарів під навісами та в разі розвантаження у неопалюваних приміщеннях (у I, IIV кліматичних районах і IIIA кліматичному підрайоні). Площу прийомочних слід приймати в розрахунку на одне розвантажувальне місце:

- для магазинів торговельною площею до 150 м² - 12 м²;
- для магазинів торговельною площею більше 150 м² - 16 м².

(Пункт 6.3.6 змінено, Зміна № 1)

6.3.7 Уклон пандусів для автомобілів має бути не більше 16 % в разі розміщення пандуса узакритому приміщенні чи під навісом і не більше 8 % - в інших випадках.

6.3.8 Ширину коридорів у групі приміщень для зберігання та готування товарів до продажу, залежно від величини підприємств торгівлі та транспортних засобів, що використовуються, слід приймати за площі торговельної зали до 250 м² - 1,6 м - 1,7 м, більше 250 м² до 2000 м² - 1,8 м - 2 м і в разі використання електрифікованого транспорту, а за площі більше 2000 м² - 2,3 м - 2,7 м.

6.3.9 Двері комор та приміщень для приймання товарів мають бути двоплотними завширшки не менше 1,3 м і заввишки не менше 2,3 м. При цьому ширина одного з полотен повинна бути не менше 0,8 м.

Двері, що сполучають розвантажувальну платформу з розвантажувальним приміщенням чи з іншими приміщеннями магазину, мають бути двоплотними завширшки від 1,6 м до 2,2 м і заввишки не менше 2,3 м.

(Пункт 6.3.9 змінено, Зміна № 1)

6.3.10 На шляхах проїзду автомобілів і інших транспортних засобів колони, стіни, перегородки косяки прорізів повинні бути захищені від механічних пошкоджень на висоту не менше 1,6 м.

6.3.11. Комори з наявністю легкозаймистих і горючих речовин, матеріалів та виробів або горючих товарів в упаковці із горючих матеріалів, а також підсобні, складські, службово-побутові (крім санвузлів), технічні приміщення слід виділяти протипожежними перегородками 1-го типу і перекриттями 3-го типу. У підприємствах торгівлі не допускається передбачати комори (складські приміщення), а також виробничі приміщення категорій А і Б за вибухопожежною небезпекою згідно з ДСТУ Б В.1.1-36.

Із комор площею до 50 м², що мають виходи до коридорів, димовидаляння допускається передбачати через вікна, які відчиняються, розташовані у кінці коридорів, якщо відстань від дверей комори до вікна, розташованого в кінці коридору, становить не більше 15 м. Із комор (складів), що прилягають до розвантажувальних (завантажувальних) приміщень та платформ, сполучених з ними дверними та віконними прорізами, димовидаляння влаштовувати не потрібно.

Із комор (складів) площею більше 50 м² слід передбачати димовидаляння через віконні прорізи чи спеціальні шахти, а в разі розміщення таких комор у підвальному поверсі - передбачати для кожного відсіку не менше двох вікон з прямиками розміром не менше 1,2 м x 0,9 м. Вільну площу зазначених вікон необхідно приймати за розрахунком, але не менше 0,2 % від площі цих приміщень.

(Пункт 6.3.11 змінено, Зміна № 1)

6.3.12 Положення протипожежної перегородки, яка відокремлює комори від торговельної зали, визначається з урахуванням можливого розширення торговельної зали (див. 6.1.4). Для комор негорючих товарів без упаковки, які розміщуються на площі, призначеній для наступного розширення торговельної зали, допускається не передбачати перегородку, що відокремлює комору від торговельної зали.

6.3.13 У коморах (складах) необхідно роздільне зберігання продовольчих і непродовольчих товарів. Допускається передбачати зберігання у спільній коморі різних груп непродовольчих товарів (за винятком целулоїдних, парфумерних, аерозольних, пахучих товарів і горючих рідин) та продовольчих товарів, за винятком продуктів, епідеміологічна характеристика яких потребує окремих приміщень (хлібобулочні, кондитерські, "Овочі-фрукти", "Молоко"), відповідно до вимог чинних нормативних документів, нормативно-правових актів.

У магазинах торговельною площею до 50 м² допускається зберігання у спільній коморі продуктів незалежно від їх епідеміологічної характеристики з урахуванням зазначених вище обмежень і за умови розміщення їх на окремих стелажах, полицях, відокремлених перегородками, екранами тощо.

Допускається укрупнювати охолоджувані камери, об'єднуючи їх за ознаками розрахункової температури та характеристики продуктів.

Готування товарів до продажу слід передбачати, як правило, на площі комор.

6.3.14 У підприємствах продовольчої торгівлі, що працюють за принципом самообслуговування, необхідно передбачати окремі приміщення фасувальних для груп харчових продуктів, що мають однакову епідемічну значущість. У фасувальних для харчових продуктів, що особливо швидко псуються, необхідно встановлювати холодильне обладнання.

Всі фасувальні приміщення повинні бути обладнані двома мийними ваннами з підведенням гарячої, холодної води, встановленням змішувачів і підключенням до каналізації з повітряним розривом струменя не менше 0,02 м.

(Пункт 6.3.14 змінено, Зміна № 1)

6.3.15 Приміщення для зберігання та готування товарів до продажу не допускається розміщувати під туалетними (вбиральнями), душовими і під місцями з встановленням трапів. Позначки підлоги умийних, туалетних та душових повинні бути на 0,02 м нижче позначки підлоги сусідніх приміщень і мати трапи для випускання води до каналізації.

(Пункт 6.3.15 змінено, Зміна № 1)

6.3.16 Охолоджувані камери розміщують з урахуванням вимог щодо шумо- і віброізоляції згідно з 7.16 - 7.18 цих Норм.

6.3.17 Охолоджувані камери не допускається розміщувати поруч із котельними, бойлерними, душовими та іншими приміщеннями з підвищеною температурою, вологістю, а також над такими приміщеннями та під ними.

Теплоізоляцію огорожувальних конструкцій охолоджуваних камер слід проектувати з негорючих матеріалів або матеріалів груп горючості Г1, Г2. Розрахункова внутрішня температура повітря повинна бути мінус 18°C у камерах, у камерах для зберігання заморожених продуктів та морозива (низькотемпературні камери) і не вище мінус 2 °C у решті охолоджуваних камер.

Внутрішня поверхня охолоджуваних камер повинна передбачатися з матеріалів, які при контакті з харчовими продуктами не виділяють шкідливих речовин в концентраціях, які перевищують допустимі.

(Пункт 6.3.17 змінено, Зміна № 1)

6.3.18 В огорожувальних конструкціях охолоджуваних камер не допускається прокладання трубопроводів водопроводу та каналізації, коробів вентиляції та електрокабелів.

6.3.19 Висота камер у чистоті повинна бути не менше 2,7 м і не більше 3,5 м.

У випадку більшої висоти і розміщення камер під житловими кімнатами та під іншими приміщеннями, де постійно перебувають люди, слід передбачати самостійне перекриття над камерами і провітрюваний простір між перекриттями камер та будівлі.

(Слово пункту 6.3.19 змінено, Зміна № 1)

6.3.20 Зону для приймання та зберігання тари і товарів, що не потребують охолодження, можна влаштувати у вигляді єдиного об'єму, не членованого перегородками. Ширину цього приміщення слід приймати не менше 6 м.

6.3.21 Склад приміщень для приймання, зберігання та готування товарів до продажу слід приймати згідно з додатками П і Р.

Площі приміщень для приймання, зберігання та готування товарів до продажу за видами магазинів продовольчих та непродовольчих товарів і ринків слід приймати не менше розрахункової, яка визначається за питомими показниками площі для цієї групи неторговельних приміщень згідно з додатками Л, М і Н.

6.4 Підсобні, службові та побутові приміщення

6.4.1 Склад підсобних, службових та побутових приміщень слід приймати відповідно до додатків П і Р.

Площу підсобних, службових та побутових приміщень продовольчих і непродовольчих магазинів та ринків слід приймати не менше рахункової, визначеної за питомими показниками площі для цієї групи неторговельних приміщень згідно з додатками Л, М і Н.

6.4.2 Приміщення для приймання скляної тари передбачають, як правило, в універсамах, гастрономах, магазинах "Дієтпродукти", "Продукти", "Товари повсякденного попиту" і "Соки-напої", приймаючи площі цих приміщень залежно від величини магазинів за торговельної площі магазину: до 150 м² - 18 м²; більше 150 м² до 250 м² - 24 м² (у сільських поселеннях - 18 м²); більше 250 м² до 1000 м² - 36 м² (у сільських поселеннях - 24 м²); більше 1000 м² - 60 м² (у сільських поселеннях - 36 м²).

6.4.3 Кількість санітарно-гігієнічних приладів для персоналу у побутових приміщеннях продовольчих і непродовольчих магазинів слід визначати згідно з вимогами СНІП 2.09.04.

6.4.4 Громадські туалети для відвідувачів слід проектувати в магазинах класифікаційних груп ІН, ІІН а також групи ІП торговельною площею 2500 м² і більше із розрахунку один санітарний прилад на 600 м² торговельної площі, але не менше чотирьох санітарних приладів. У цих магазинах рекомендується влаштувати приміщення із сповивальним столом для жінок з немовлятами з відповідним санітарно-гігієнічним обладнанням.

Рекомендується проектувати громадські туалети для покупців у магазинах груп ІІІН, ІVН із розрахунку один санітарний прилад на 600 м² торговельної площі, але не менше двох санітарних приладів.

(Пункт 6.4.4 змінено, Зміна № 1)

6.4.5 Громадські туалети слід проектувати роздільними для чоловіків і жінок.

У громадських туалетах слід передбачати:

- ширину kabіни - не менше 0,8 м, глибину - не менше 1,2 м;
- не менше однієї універсальної kabіни з шириною не менше 1,65 м і глибиною - не менше 1,8 м для осіб з інвалідністю на кріслах колісних;
- не менше однієї kabіни з поручнями, розташованими по бокових сторонах, для осіб з інвалідністю, що використовують для пересування милиці та інші пристосування;
- не менше одного пісуара на висоті не більше 0,4 м з вертикальними опорними поручнями з двох боків - для осіб з інвалідністю;
- не менше однієї раковини в умивальних на висоті не більше 0,8 м від рівня підлоги, на відстані від бокової стіни не менше 0,2 м з опорними поручнями.

Примітка. В універсальних kabінах не допускається використання замість унітазів підлогових чаш.

(Пункт 6.4.5 змінено, Зміна № 1)

6.5 Вимоги до проектування торговельних і торговельно-розважальних центрів (комплексів), що розміщуються в одній багатофункціональній будівлі

6.5.1 Загальні вказівки

6.5.1.1 Правила підрахунку площі, будівельного об'єму, площі забудови, поверховості торговельних і торговельно-розважальних центрів (комплексів) (далі - ТЦ і ТРЦ (ТРК) визначаються

вимогами ДБН В.2.2-9.

6.5.1.2 Доступність ТЦ і ТРЦ (ТРК) для маломобільних груп населення (МГН), планування ділянки, приміщень та їх обладнання мають відповідати вимогам ДБН Б.2.2-12, ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-40.

6.5.1.3 У ТЦ і ТРЦ (ТРК) повинні бути передбачені заходи щодо захисту працівників і відвідувачів від кримінальних проявів з урахуванням вимог ДБН В.2.2-9 і ДСТУ EN 50131-1.

6.5.2 Вимоги до ділянок розміщення ТЦ і ТРЦ (ТРК)

6.5.2.1 На ділянках ТЦ і ТРЦ (ТРК) у їх складі чи в пішохідній доступності від них відповідно до ДБН Б.2.2-12 слід розміщувати:

- об'єкти обслуговування для працівників;
- місця паркування і зупинок легкових автомобілів для працівників;
- місця паркування і зупинок вантажних автомобілів та автобусів, які обслуговують будівлю (за необхідності).

6.5.2.2 Необхідна кількість машино-місць для паркування легкових автомобілів працівників і відвідувачів об'єктів різного функціонального призначення, що входять до складу ТЦ і ТРЦ (ТРК), слід визначати згідно з ДБН Б.2.2-12. При цьому кількість парко-місць для транспорту осіб з інвалідністю слід передбачати згідно з ДБН В.2.2-40 і ДБН В.2.3-15.

6.5.2.3 Благоустрій території ТЦ і ТРЦ (ТРК) (у тому числі її озеленення) слід проектувати згідно з ДБН Б.2.2-12 і ДБН Б.2.2-5.

6.5.3 Вимоги до об'ємно-планувальних та конструктивних рішень будівель

6.5.3.1 Склад, площі та взаємне розташування функціонально-планувальних компонентів ТЦ і ТРЦ (ТРК) визначається завданням на проектування.

6.5.3.2 Вимоги до громадських приміщень слід приймати згідно з ДБН В.2.2-9, до приміщень автостоянок - згідно з ДБН В.2.3-15. Вимоги до приміщень спортивного і фізкультурно-оздоровчого призначення приймають згідно з ДБН В.2.2-13, а до приміщень культурно-видовищного та дозвіллевого призначення - згідно з ДБН В.2.2-16.

6.5.3.3 У ТЦ і ТРЦ (ТРК), де відповідно до схеми розміщення споруд цивільного захисту і завдання на проектування повинні бути влаштовані об'єкти цивільної оборони, для даних цілей слід передбачати приміщення подвійного призначення згідно з ДСТУ Б А.2.2-7, ДБН В.1.1-4, ДБН В.2.2-5. При проектуванні об'єктів та їх приміщень слід виконувати вимоги ДБН В.2.2-40 щодо доступності маломобільних груп населення, у тому числі осіб з інвалідністю.

6.5.3.4 Функціонально-планувальні компоненти ТЦ і ТРЦ (ТРК) можуть бути поєднані горизонтальними та вертикальними комунікаціями (переходами, сходами тощо), але при цьому повинні бути функціонально та планувально відособлені та мати окремі сходові клітки для евакуації і виходи згідно з протипожежними вимогами, а також холи, вестибюлі.

6.5.3.5 Висоту поверхів і приміщень визначають у завданні на проектування, але не менше ніж встановлена ДБН В.2.2-9 і ДБН В.1.1-7 для громадських приміщень.

Висоту технічних поверхів визначають залежно від виду розміщуваного в них інженерного обладнання, інженерних мереж та умов їх експлуатації у завданні на проектування, але не менше ніж встановлена ДБН В.2.2-9 і ДБН В.1.1-7.

6.5.3.6 При всіх зовнішніх входах у будівлю ТЦ і ТРЦ (ТРК) слід передбачати тамбури з параметрами, які відповідають вимогам ДБН В.2.2-9.

Допускається влаштовувати позначку підлоги приміщень при вході до будівлі на рівні позначки тротуару за умови влаштування твердого покриття із дренажем та зливостоком.

6.5.3.7 Дахи у будівлі слід проектувати з урахуванням таких вимог:

- до двох поверхів (не вище 6 м) включно - допускається будь-який водостік, в тому числі неорганізований при обов'язковому влаштуванні козирків над входами і балконами другого поверху, винос карнизу при цьому має бути не менше ніж 0,6 м;
- до п'яти поверхів (не вище ніж 15 м) включно - має бути передбачений зовнішній організований водостік або, за необхідності, - внутрішній.

6.5.3.8 У вестибюльній групі (групах) на першому поверсі ТЦ і ТРЦ (ТРК) допускається передбачати приміщення для поста охорони, чергового, а також, якщо вимагається завданням на проектування, - диспетчерської.

Приміщення диспетчерської, поста охорони, чергового рекомендується проектувати з природним освітленням (допускається другим світлом) і з виходом у вестибюльну групу. Робоче місце необхідно передбачати площею не менше ніж 3,5 м². Крім того, в приміщенні поста охорони слід передбачати місце для розігріву та приймання їжі, а також відпочинку.

При даних приміщеннях має бути передбачений туалет, обладнаний унітазом та умивальником. Вхід до туалету допускається з робочого приміщення.

6.5.3.9 Засоби вертикального транспорту (ліфти тощо), а також параметри ліфтових холів слід проектувати згідно з ДБН В.2.2-9.

6.5.3.10 У будівлі ТЦ і ТРЦ (ТРК) допускається влаштування приміщень для короткотривалого перебування та дозвілля дітей (до 3-4-х год. без організації харчування та сну) згідно з ДБН В.2.2-4 і СР 234. Такі приміщення не містять спалень і кухонь. Ці приміщення слід розміщувати не вище другого поверху з автономним евакуаційним виходом (з пандусом для маломобільних груп населення), бажано з протилежного боку від основних входів у будівлю.

6.5.3.11 У ТЦ і ТРЦ(ТРК) слід передбачати для покупців та відвідувачів:

- туалети, що проектуються згідно з 6.4.4 і 6.4.5 цих Норм, які мають універсальну кабінку з відповідними пристроями для осіб з інвалідністю та санітарно-гігієнічним обладнанням;
- приміщення для жінок з немовлятами, в якому встановлюють стіл для сповивання та відповідне санітарно-гігієнічне обладнання

(Підрозділ 6.5 долучено, Зміна № 1)

7 САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ

7.1 Ділянка, що пропонується для розміщення торговельного підприємства, повинна відповідати вимогам санітарно-епідеміологічних правил і гігієнічних нормативів щодо рівнів природних та штучних радіонуклідів, вмісту потенційно небезпечних для людини хімічних і біологічних речовин в повітрі, ґрунті, фізичних факторів впливу (шум, вібрації, інфразвук, електромагнітні поля тощо) та інших згідно з ДСП 173, ДГН 6.6.1-6.5.001 (НРБУ), ДСП 201, ДСанПіН 239.

(Пункт 7.1 змінено, Зміна № 1)

7.2 Площа земельної ділянки для розміщення підприємства торгівлі повинна бути достатньою для під'їзду до нього автомобілів та розвантаження товарів, організації стоянок автотранспорту співробітників та відвідувачів.

7.3 Проект підприємства торгівлі повинен мати розділ щодо оцінки впливів на навколишнє природне середовище (ОВНС), де слід передбачити умови видалення газових, рідких і твердих викидів згідно з вимогами ДБН А.2.2-1, ДСП 201, ДСанПіН 2.2.7.029.

(Пункт 7.3 змінено, Зміна № 1)

7.4 Розміщення вбудованих та вбудовано-прибудованих підприємств торгівлі не повинно порушувати гігієнічних нормативів фізичних, хімічних та біологічних факторів у приміщеннях житлових будівель.

(Слово пункту 7.4 змінено, Зміна № 1)

7.5 У приміщеннях підприємств роздрібної торгівлі, у тому числі торговельних залах магазинів, а також підсобних і службових приміщеннях передбачається природне або лише штучне чи суміщене освітлення згідно з ДБН В.2.5-28 з урахуванням вимог щодо енергозбереження.

У торговельних залах магазинів із штучним освітленням слід передбачати застосування опоряджувальних матеріалів з високим коефіцієнтом відбиття, високоефективних розрядних ламп і систем автоматичного керування освітленням.

7.6 У підприємствах торгівлі слід застосовувати будівельні й опоряджувальні матеріали та обладнання, які мають позитивний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи і відповідають вимогам ДГН 6.6.1-6.5.001 (НРБУ)

(Пункт 7.6 змінено, Зміна № 1)

7.7 Полімерні матеріали у внутрішньому опорядженні слід використовувати згідно з переліком полімерних матеріалів та виробів, дозволених Міністерством охорони здоров'я України для використання в будівництві (СанПиН 6027.А), щоб запобігти забрудненню повітря приміщень вище гранично-допустимих концентрацій хімічних речовин, регламентованих ГОСТ 12.1.005.

7.8 Стіни та перегородки в приміщеннях з вологим режимом повинні мати вологостійке опорядження на висоту 2,0 м, в охолоджуваних камерах - на всю висоту приміщення, як правило, глазурованою плиткою.

7.9 Позначка підлоги приміщень біля входу до магазину повинна бути вище позначки тротуару перед входом на 0,15 м і більше.

Допускається приймати позначку підлоги біля входу до магазину в одному рівні з тротуаром або із заглибленням нижче його позначки за умови захисту вхідних прорізів від попадання поверхневих вод і опадів. У цих випадках над входом слід передбачати козирок.

7.10 При проектуванні елементів конструкцій, вузлів їх з'єднань, вікон і дверей, а також вентиляційних ґрат та елементів інших систем **будівель** підприємств торгівлі слід враховувати вимоги щодо захисту приміщень від проникнення паразитуючих тварин і комах.

(Слово пункту 7.10 змінено, Зміна № 1)

7.11 При обладнанні **будівель** підприємств торгівлі згідно з 9.1.5 ліфтами габарити кабін хоча б одного з них повинні забезпечувати можливість транспортування людини на ношах.

(Слово пункту 7.11 змінено, Зміна № 1)

7.12

(Пункт 7.12 вилучено, Зміна № 1)

7.13 Системи опалення, вентиляції та кондиціонування повинні забезпечувати в приміщеннях гігієнічні вимоги щодо температури, відносної вологості та руху повітря, кратності повітрообміну та вмісту хімічних речовин на рівні гранично-допустимих концентрацій (ГДК) для атмосферного повітря.

7.14 Системи вентиляції, кондиціонування та опалення, а також теплотехнічні характеристики огорожувальних конструкцій повинні бути запроектовані так, щоб не допускати зволоження (шляхом конденсації, капілярності, затікання дощових і талих вод тощо) внутрішніх поверхонь і елементів підприємств торгівлі і створення умов для розмноження пліснявих грибів різного виду.

7.15 В системах кондиціонування повітря підприємств торгівлі рекомендується використовувати біполярні коронні іонізатори з створенням в обслуговуваному просторі концентрацій легких позитивних і негативних аероіонів 1000-3000 іонів/см³ при дотриманні показника переваги полярності від -0,11 до +0,11.

(Пункт 7.15 змінено, Зміна № 1)

7.16 Звукоізоляція і віброізоляція будівельних конструкцій окремо розташованих підприємств роздрібної торгівлі та вбудовано-прибудованих (прибудованих) або вбудованих у житлові будівлі чи будівлі іншого призначення повинні відповідати вимогам ДБН В. 1.2-10, ДБН В. 1.1-31, ДСТУ-Н БВ.1.1-34, ДСТУ-Н Б В.1.1-35, ДСН 3.3.6.037, ДСН 3.3.6.039.

(Пункт 7.16 змінено, Зміна № 1)

7.17 Допустимі рівні шуму, що створюються системами вентиляції та іншим інженерно-технічним обладнанням (ліфти, насоси, електродвигуни, трансформатори, холодильне обладнання тощо) вбудованих та вбудовано-прибудованих у житлові **будівлі** підприємств торгівлі, необхідно приймати на 5 дБА нижче (поправка мінус 5 дБА) відповідних гігієнічних нормативів для нічного часу доби в житлових приміщеннях.

(Слово пункту 7.17 змінено, Зміна № 1)

7.18 Допустимі рівні вібрації та інфразвуку від зовнішніх та внутрішніх джерел в будівлях з вбудованими та вбудовано-прибудованими підприємствами торгівлі не повинні в житлових приміщеннях перевищувати величин, регламентованих ДСТУ ISO2631-1.

(Пункт 7.18 змінено, Зміна № 1)

7.19 Рівні напруженості статичного електричного поля на відстані 0,2 м від підлоги та стін не

повинні перевищувати 20 кВ/м при відносній вологості повітря в межах 30-60 % .

(Пункт 7.19 змінено, Зміна № 1)

7.20. Рівні напруженості електричного поля 50 Гц від поверхонь, які огорожують приміщення на відстані 0,2 м, не повинні перевищувати 500 В/м відповідно до вимог ДСанПіН 239.

7.21 Рівні магнітного поля 50 Гц від поверхонь, які огорожують приміщення на відстані 0,2 м, не повинні перевищувати 0,3 мкТл.

7.22 Рівні електромагнітного випромінювання на постійних робочих місцях у приміщеннях підприємств торгівлі не повинні перевищувати регламентованих ДСанПіН 3.3.6-096.

При обладнанні робочих місць реєстраторів торговельних операцій (контролерів-касирів) комп'ютерами вони повинні відповідати вимогам ДСанПіН 3.3.2-007.

Гранично-допустимі рівні електромагнітних випромінювань від зовнішніх джерел із вбудованих і вбудовано-прибудованих підприємств торгівлі в приміщеннях житлових **будівель** не повинні перевищувати вимог ДСанПіН 239.

(Слово пункту 7.22 змінено, Зміна № 1)

7.23 Питома ефективна активність природних радіонуклідів (ПРН) у будівельних матеріалах і сировині, які використовуються в будівництві підприємств торгівлі, не повинна перевищувати 370 Бк/кг.

7.24 Потужність поглинутої в повітрі дози (ППД) гамма-випромінювання в приміщеннях підприємств торгівлі, які здаються в експлуатацію, не повинна перевищувати 73 пГр/с (30 мкР/год), а в експлуатованих - 122 пГр/с (50 мкР/год).

7.25 Середньорічна еквівалентна рівноважна активність радону-222 в повітрі приміщень підприємств торгівлі, що проектуються, заново побудовані та реконструйовані, не повинна перевищувати 50 Бк/м³, а в тих, що експлуатуються, - 100 Бк/м³ згідно з вимогами ДГН 6.6.1-6.5.001 (НРБУ).

8 ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

8.1 Проектування підприємств торгівлі слід здійснювати згідно з вимогами

ДБН В.1.1-7, ГОСТ 12.1.004, НАПБ Б.01.005 інших відповідних нормативних документів, а також з урахуванням вимог цього розділу.

Найбільшу площу поверху чи його частини між протипожежними стінами 1-го типу (протипожежного відсіку) залежно від ступеня вогнестійкості та поверховості **будівель** підприємств торгівлі слід приймати згідно з таблицею 2.

(Слово пункту 8.1 змінено, Зміна № 1)

Таблиця 2

Ступінь вогнестійкості будинків	Найбільша кількість поверхів	Найбільша площа поверху чи його частини між протипожежними стінами 1-го типу, м ²		
		одноповерхових	двоповерхових	3-5-поверхових
I-II	5	3500	3000	2500
III	2	2000	1000	-
IIIa, IIIб	1	1000	-	-
IV, IVa і V	1	500	-	-

Примітка 1. Найбільшу площу поверху чи його частини між протипожежними стінами будинків I і II ступенів вогнестійкості допускається збільшувати не більше ніж на 100 % за умови обладнання підприємств торгівлі автоматичними установками пожежогасіння.

Примітка 2. Допускається збільшувати висоту будинків магазинів I і II ступенів вогнестійкості на один поверх для розміщення у верхньому поверсі комор, приміщень для готування товарів до продажу, підсобних, службових, побутових і технічних приміщень.

8.2 Для розрахунку шляхів евакуації кількість покупців, що одночасно перебувають в торго-

С.26 ДБН 2.2-23:2009

вельній залі, слід визначати із розрахунку на одну людину (включаючи площу, зайняту обладнанням):

- для магазинів - 3,0 м² площі торговельної зали в містах та селищах; 2,0 м² - у сільських поселеннях;

- для ринків - 1,6 м² площі торговельної зали ринкової торгівлі.

Під час розрахунку евакуації з торговельних залів магазинів слід враховувати майбутнє розширення торговельної зали згідно з 6.1.4 цих Норм.

8.3 Із торговельної зали повинно бути передбачено не менше двох розосереджених евакуаційних виходів безпосередньо назовні або в евакуаційні коридори, сходові клітки. Допускається передбачати евакуаційні виходи на сходи типу С2 за умови виконання вимог 8.9 цих Норм.

Один вихід з торговельного залу допускається передбачати за умови, що його площа не перевищує 150 м² та відстань від найвіддаленішої точки підлоги приміщення до евакуаційного виходу не перевищує 25 м.

Відстані від найбільш віддаленої точки торговельної зали до найближчого евакуаційного виходу назовні або у сходову клітку слід визначати згідно з таблицею 3 виходячи із об'єму зали та ступеня вогнестійкості будівлі.

(Пункт 8.3 змінено, Зміна № 1)

Таблиця 3

Торговельні зали	Ступінь вогнестійкості будинку	Відстань, м, у залах об'ємом, тис. м ³		
		до 5	більше 5 до 10	більше 10
Якщо площа основних евакуаційних проходів від площі зали складає:				
не менше 25%;	I, II	50	65	80
	III, IIIб, IV	35	45	-
	IIIa, IVa, V	25	-	-
менше 25%	I, II	25	30	35
	III, IIIб, IV	15	20	-
	IIIa, IVa, V	10	-	-

Примітка 1. Об'єм торговельної зали визначається виходячи із торговельної площі (6.2.1) та висоти зали від підлоги до низу перекриття (покриття).

Примітка 2. Зазначена у таблиці відстань вимірюється по шляху евакуації, у тому числі по основних евакуаційних проходах.

8.4 Під час розрахунку евакуаційних виходів допускається враховувати одну із сходових кліток, яка використовується службовим персоналом, та один із службових виходів з будинку, сполучені прямим проходом (коридором) з торговельною залом, за умови, що відстань від найбільш віддаленої точки торговельної зали до такої сходової клітки чи виходу із будинку не перевищує зазначеної в таблиці 3 цих Норм, а також, що з кожного поверху є для покупців два окремих евакуаційних виходи. Влаштування евакуаційних виходів через склади, комори, а також через розвантажувальні приміщення, платформи, майданчики, зони підвезення і розвантаження товарів не допускається.

Допускається влаштувати евакуаційний вихід з торговельних приміщень або евакуаційного коридору на експлуатоване покриття, а також на плоске покриття, що не є експлуатованим, за умови проходу до іншої сходової клітки або зовнішніх сходів. Траса неексплуатованого покриття повинна бути виконана з матеріалів класу НГ на ширину 1,5 м.

(Пункт 8.4 змінено, Зміна № 1)

8.5

(Пункт 8.5 вилучено, Зміна № 1)

8.6 За наявності на шляхах евакуації розсувних (обертюваних) дверей поряд з ними слід влаштувати двері, які відчиняються за напрямом евакуації і відповідають вимогам ДБН В. 1.1-7 до евакуаційних виходів.

(Пункт 8.6 змінено, Зміна № 1)

8.7 Ширину евакуаційних виходів (дверей) із торговельної зали слід визначати за розрахун-

ком, виходячи з кількості людей, які евакуюються через цей вихід, згідно з таблицею 4, але приймати не менше 1,2 м. Якщо площа торговельного залу не перевищує 150 м², допускається ширину евакуаційного виходу (дверей) у просвіті приймати не менше ніж 0,9 м.

(Пункт 8.7 змінено, Зміна № 1)

Таблиця 4

Торговельні зали	Ступінь вогнестійкості будинку	Кількість людей на 1 м ширини евакуаційного виходу (дверей) у залах об'ємом, тис. м ³		
		до 5	більше 5 до 10	більше 10
Якщо площа основних евакуаційних проходів від площі зали складає:				
-25% і більше;	I, II	165	220	275
	III, IIIб, IV	115	155	-
	IIIa, IVa, V	80	-	-
-менше 25%	I, II	75	100	125
	III, IIIб, IV	50	70	-
	IIIa, IVa, V	40	-	-

8.8 Ширину основних евакуаційних проходів у торговельній залі слід приймати за розрахунком, але не менше, якщо торговельна площа:

- до 100 м² включно - 1,4 м;
- більше 100 м² до 150 м² включно - 1,6 м;
- більше 150 м² до 400 м² включно - 2,0 м;
- понад 400 м² - 2,5 м.

Площа проходів між турнікетами, кабінами контролерів-касирів (місцями реєстраторів розрахункових операцій) і проходів із зовнішнього боку від торговельної зали вздовж вузла розрахунку до площі основних евакуаційних проходів не включається.

8.9 У будівлях I і II ступенів вогнестійкості в торговельних залах допускається розміщувати відкриті сходи типу С2 (чи пандуси) з першого до другого або з цокольного до першого поверху. Ці сходи чи пандуси допускається враховувати в розрахунку шляхів евакуації не більше ніж для половини кількості покупців, що перебувають у відповідній торговельній залі, а для евакуації решти покупців - передбачати не менше двох сходових кліток типу СК1.

Уклони маршів сходів та пандусів, їх ширину слід приймати згідно з ДБН В.2.2-9, при цьому ширину маршів відкритих сходів - не менше 1,45 м і не більше 2,5 м.

(Слово пункту 8.9 змінено, Зміна № 1)

8.10 У зоні неторговельних приміщень допускається передбачати внутрішні сходові клітки для технологічного зв'язку між першим і підвальним (цокольним) поверхами, які не враховуються у розрахунку евакуації. Уклон маршів таких сходів допускається приймати 1:1,5, а їх ширина має бути не менше 1,2 м.

8.11 Влаштування у підприємствах торгівлі пасажирських ліфтів та ескалаторів здійснюється згідно з вимогами 9.1.5 і 9.1.6 цих Норм.

У розрахунку шляхів евакуації ескалатори та пасажирські ліфти не враховуються.

8.12 Підприємства торговельною площею більше 100 м², розташовані в будівлях іншого призначення, слід відокремлювати від інших підприємств і приміщень протипожежними перешкодами (у будинках I ступеня вогнестійкості - протипожежними стінами 2-го типу, перегородками вогнестійкістю EI 60, перекриттями 2-го типу; у будівлях II-III ступенів вогнестійкості -

протипожежними стінами 3-го типу, перегородками 1-го типу, перекриттями 3-го типу; у будівлях IIIa, IIIб, IV, IVa ступенів вогнестійкості - протипожежними перегородками 2-го типу).

У разі розміщення підприємства торгівлі в будівлі іншого призначення (кооперовані будівлі, торговельні центри тощо) входи до торговельної зали допускається передбачати із загального вестибюля за умови виконання вимог 7.3.11 ДБН В.1.1-7 і забезпечення нормованої кількості

евакуаційних виходів із торговельної зали, не враховуючи виходів через загальний вестибюль.

(Пункт 8.12 змінено, Зміна № 1)

8.13 Для обмеження розповсюдження диму в будівлях, у яких торговельні зали сполучаються між собою через відкриті прорізи у перекритті, слід влаштовувати резервуар диму, що являє собою димову зону, огорожену по периметру протидимовими завісами. Зазначені завіси можуть бути стаціонарними (нерухомими) або розміщеними на валу (барабані) і спускатися в разі спрацювання пожежної автоматики. Допускається як завіси використовувати будівельні конструкції, якщо вони не мають у них прорізів (отворів). Висота протидимових завіс визначається за розрахунком згідно зі ДБН В.2.5-56, клас вогнестійкості завіс слід приймати не менше ніж SW 30.

(Пункт 8.13 змінено, Зміна № 1)

8.14 Для торговельних залів без природного освітлення повинні слід передбачати системи протидимної вентиляції (димовидалання). згідно з ДБН В.2.5-56.

(Пункт 8.14 змінено, Зміна № 1)

8.15 У разі необхідності встановлення на вікнах приміщень, де перебувають люди (у торговельних залах, службових, побутових приміщеннях), ґрат, останні повинні розкриватися, розсуватися або зніматися.

Встановлювати стаціонарні (незнімні) ґрати дозволяється у коморах, складах, касах та в інших випадках, передбачених чинними нормативними документами.

8.16 У будівлях I, II, III, IIIa, IIIб ступенів вогнестійкості опорядження стін, стель торговельних залів підприємств торгівлі повинно передбачатися з негорючих матеріалів або матеріалів з показниками пожежної небезпеки не вище ніж Г2, В2, Д2, Т2.

Будівельні матеріали, що застосовуються на шляхах евакуації (коридорах, сходових клітках, сходах, ліфтових холах, вестибюлях) будівель підприємств торгівлі, мають відповідати вимогам 7.3.3 ДБН В. 1.1-7. При цьому на шляхах евакуації не допускається використовувати килимові покриття.

Матеріали підлог в усіх приміщеннях мають відповідати вимогам ДБН В.2.2-9.

(Пункт 8.16 змінено, Зміна № 1)

8.17

(Пункт 8.17 вилучено, Зміна № 1)

8.18

(Пункт 8.18 вилучено, Зміна № 1)

8.19 Улаштування та проектування систем автоматичної пожежної сигналізації, автоматичного пожежогасіння, оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей слід виконувати згідно з ДБН В.2.5-56.

(Пункт 8.19 змінено, Зміна № 1)

8.20

(Пункт 8.20 вилучено, Зміна № 1)

8.21 Необхідність улаштування внутрішнього та зовнішнього протипожежного водопроводу, кількість пожежних гідрантів (водойм, резервуарів), кількість введів у будівлю, витрати води на внутрішнє та зовнішнє пожежогасіння, кількість струменів від пожежних кранів визначається виходячи з вимог ДБН В.2.5-64 і ДБН В.2.5-74.

(Пункт 8.21 змінено, Зміна № 1)

8.22

(Пункт 8.22 вилучено, Зміна № 1)

8.23 Сигнали на запускання пожежних насосів, відкривання засувки на обвідній лінії водомірного вузла мають надходити від кнопок дистанційного пуску, які встановлено у шафах пожежних кран-комплектів, приміщенні пожежного поста та автоматично від датчиків положення запірних вентилів пожежних кранів і кран-комплектів (у разі відкриття наполовину будь-якого запірного вентиля).

(Пункт 8.23 змінено, Зміна № 1)

8.24 Атріуми у підприємствах торгівлі слід проектувати відповідно до ДБН В.2.2-9.

(Пункт 8.24.долучено, Зміна № 1)

Додаткові вимоги до проектування торговельно-розважальних центрів (комплексів)

8.25 Торговельно-розважальні центри (комплекси) слід передбачати I ступеня вогнестійкості з кількістю поверхів не більше п'яти.

8.26 Атріуми у ТРЦ (ТРК) влаштовуються відповідно до ДБН В.2.2-9.

8.27 Конструкцію дорожнього покриття проїздів для пожежної техніки до ТРЦ (ТРК), в тому числі експлуатоване покриття стилобатів, покриття підземних споруд (під проїздом для пожежної техніки), проектують з урахуванням максимальної маси пожежної техніки 25000 кг, максимального навантаження на вісь 15000 кг, максимального тиску виносної опори - 10,4 кг/см².

8.28 На першому поверсі ТРЦ (ТРК) передбачають приміщення пожежного поста згідно з вимогами ДБН В.2.5-56.

8.29 У ТРЦ (ТРК) не влаштовують приміщення виробничого призначення будь-якої категорії за вибухопожежною та пожежною небезпекою (крім пекарень, кондитерських цехів та інших приміщень, що виготовляють (переробляють) продукти харчування, а також технічних приміщень (котельня, венткамера, електростанція з дизельним приводом тощо). У ТРЦ (ТРК) не влаштовують складські приміщення категорій А та Б за ДСТУ Б В.1.1-36.

Приміщення пекарень, кондитерських цехів та інших приміщень, що виготовляють (переробляють) продукти харчування, а також технічні приміщення відокремлюють від інших приміщень протипожежними перегородками 1-го типу та протипожежними перекриттями 3-го типу.

8.30 Площу протипожежного відсіку ТРЦ (ТРК) (з урахуванням наявності автоматичної системи пожежогасіння) встановлюють не більше:

7000 м² - для одноповерхових комплексів;

6000 м² - для двоповерхових комплексів;

5000 м² - для три- та більше поверхових комплексів.

8.31 При розрахунку ширини та кількості евакуаційних виходів з ТРЦ (ТРК) потрібно користуватися такими даними:

- площа, яку займає одна людина у торговельному залі ТРЦ (ТРК), - згідно з 8.2 цих Норм (з урахуванням площі, зайнятої технологічним обладнанням);

- кількість осіб, що припадає на 1 м ширини евакуаційного виходу, - не більше 165;

- відстань від будь-якої точки торговельного залу ТРЦ (ТРК), від виходів з приміщень культурного дозвілля, від виходів із приміщень харчування та інших приміщень громадського призначення становить не більше 45 м до:

- виходу безпосередньо назовні;

- евакуаційної схової клітки, яка веде безпосередньо назовні або в евакуаційний коридор, що веде назовні;

- іншого протипожежного відсіку;

- виходу до окремого підземного евакуаційного переходу (тунелю), що веде безпосередньо назовні ТРЦ (ТРК).

8.32 Для евакуації маломобільних груп населення з другого та вище розташованих поверхів ТРЦ (ТРК) слід передбачати ізольовані похилі рампи з уклоном не більше 1:12. Для рятування зазначеної категорії осіб можуть використовуватися пожежні ліфти згідно з ДСТУ EN 81-72 і ДСТУ-Н Б В.2.2-38.

Для рятування маломобільних груп населення кількість рампи для евакуації або пожежних ліфтів становить не менше одного на кожний протипожежний відсік. Дозволяється влаштовувати одну рампу (пожежний ліфт) на два протипожежних відсіки, якщо вона розташована на межі протипожежних відсіків та до неї влаштовано окремі виходи з кожного відсіку.

8.33 Зовнішню поверхню облицювання зовнішніх стін у ТРЦ (ТРК) виконують з негорючих матеріалів або горючих матеріалів з дотриманням вимог ДБН В.2.6-33.

8.34 ТРЦ (ТРК) повинні обладнуватись системою пожежної сигналізації, автоматичною

системою пожежогасіння та системою оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей не нижче 4-го типу (типу СО4).

(Підрозділ Розділу 8 долучено, Зміна № 1)

9 ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ

9.1 Ліфти

9.1.1 Кількість та вантажопідйомність вантажних ліфтів слід визначати розрахунком і приймати за чинними нормами оснащення згідно з НПАОП 0.00-1.02 з урахуванням класифікації груп магазинів, а також засобів механізації, які передбачаються для розвантаження і завантаження ліфтів.

Мінімально необхідну кількість вантажних ліфтів слід визначати з урахуванням розрахунку вантажопотоків.

9.1.2 Перед вантажними ліфтами на кожному поверсі обслуговування мають передбачатися розвантажувальні площадки, що не включаються до складу мінімальної розрахункової площі групи приміщень для приймання, зберігання і готування товарів до продажу.

Ширина розвантажувальних площадок повинна бути не менше ширини ліфтів, що виміряна за зовнішніми габаритами з урахуванням огорожувальних конструкцій.

Глибину площадки слід визначати без урахування ширини коридорів, які до неї прилягають.

9.1.3 Виходи з вантажних ліфтів у підземному і підвальному поверхах влаштовують згідно з 6.35 ДБН В.1.1-7.

(Пункт 9.1.3 змінено, Зміна № 1)

9.1.4 Для вертикального технологічного зв'язку між приміщеннями магазину допускається застосування малих вантажних ліфтів вантажопідйомністю 40 кг, 100 кг і 250 кг згідно з ДСТУ ISO 4190-3.

(Пункт 9.1.4 змінено, Зміна № 1)

9.1.5 У разі розташування торговельних залів на трьох і більше поверхах слід передбачати встановлення пасажирських ліфтів згідно з ДСТУ ISO 4190-1, ДСТУ ISO 4190-2, ДСТУ ISO 4190-6, ДСТУ EN 81-1, ДСТУ EN 81-2, НПАОП 0.00-1.02.

Кількість та вантажопідйомність пасажирських ліфтів слід визначати з урахуванням розрахунку пасажиропотоків.

Усі ліфти в будівлях підприємств торгівлі мають бути розраховані на роботу в режимі "фаза 1" згідно з ДСТУ EN 81-72.

(Пункт 9.1.5 змінено, Зміна № 1)

9.1.6 У разі розміщення торговельної зали торговельною площею 1000 м² і більше на четвертому поверсі і вище, як правило, слід встановлювати ескалатори, які передбачають згідно з ДСТУ ISO 9589 та ДСТУ EN 115-1 та ДБН В.1.1-7.

Допускається за завданням на проектування встановлення пасажирських ліфтів або ескалаторів у магазинах меншої поверховості, а також за площі торговельної зали менше 1000 м².

(Пункт 9.1.6 змінено, Зміна № 1)

9.1.7 У магазинах з торговельними залами, розташованими в двох і більше рівнях, слід встановлювати не менше одного пасажирського ліфта з глибиною кабіни не менше 2,1 м, призначеного для переміщення осіб з інвалідністю (у тому числі осіб з інвалідністю на кріслах колісних), згідно з вимогами ДБН В.2.2.9, ДБН В.2.2-40 і ДСТУ EN 81-70.

(Пункт 9.1.6 змінено, Зміна № 1)

9.1.8 За наявності перепадів рівнів (позначок) у межах торговельних залів магазинів менше висоти поверху і неможливості влаштування пандуса слід передбачати спеціальні підйомники для осіб з інвалідністю (у тому числі осіб з інвалідністю на кріслах колісних), які переміщуються вертикально або похило вздовж сходового маршруту (згідно з ДСТУ ISO 9386-1 і ДСТУ ISO 9386-2). При цьому ширина платформи підйомника повинна бути не менше 0,9 м, а її глибина - не менше 1,2 м.

(Слова пункту 9.1.8 змінено, Зміна № 1)

9.1.9 Машинні відділення ліфтів і вантажні підйомники магазинів не допускається розташову-

вати безпосередньо під житловими приміщеннями і суміжно з ними, над приміщеннями з постійним перебуванням в них людей (крім персоналу, що обслуговує ліфти і підйомники).

9.2 Сміттєвидалення та пилоприбирання

9.2.1 Сміттєпроводи (за відсутності пневматичної або вакуумної системи сміттєвидалення) слід передбачати в п'ятиповерхових магазинах. Необхідність влаштування сміттєпроводів у магазинах меншої поверховості визначається завданням на проектування.

Для магазинів, не обладнаних сміттєпроводами, за завданням на проектування і з урахуванням додатків П і Р слід передбачати сміттєзбірну камеру, приміщення для механізованого пресування паперових і деревно-стружкових відходів, камеру для зберігання харчових відходів.

9.2.2 Сміттєпровід і сміттєзбірна камера щодо конструкції та розміщення повинні відповідати вимогам ДСТУ Б В.2.5-34 і ДБН В.2.2-9.

9.2.3 Централізовану або комбіновану систему вакуумного пилоприбирання слід передбачати в магазинах торговельною площею 6500 м² і більше. Необхідність систем пилоприбирання в магазинах меншої торговельної площі встановлюється завданням на проектування.

9.2.4 При проектуванні комбінованої системи вакуумного пилоприбирання радіус обслуговування одним приймальним клапаном повинен бути не більше 50 м.

9.2.5 За відсутності централізованої або комбінованої системи вакуумного пилоприбирання влаштування камери чищення фільтрів пилососів визначається завданням на проектування.

9.3 Водопостачання і каналізація

9.3.1 Будівлі підприємств, роздрібно́ї торгівлі необхідно обладнувати господарсько-питним водопроводом холодної і гарячої води, каналізацією, зливостокami і внутрішнім протипожежним водопроводом, що проектується згідно з ДБН В.2.5-64. Допускається не передбачати внутрішній водопровід і каналізацію в будівлях непродовольчих магазинів торговельною площею до 150 м², якщо вони проектується в районах, у яких немає каналізаційних мереж, передбачаючи при цьому біотуалети.

(Пункт 9.3.1 змінено, Зміна № 1)

9.3.2 При застосуванні холодильних машин із водяним охолодженням конденсатора необхідно проектувати систему оборотного водопостачання.

9.3.3 Системи водопостачання підприємств торгівлі, розміщених у будівлях іншого призначення або прибудованих до них, слід проектувати з окремими гілками, на яких встановлюються водолічильники, а системи каналізації цих підприємств слід проектувати з окремими випусками.

Якщо тиск води на вводі водопроводу в будівлю перевищує необхідний проектний напір більш ніж на 0,1 МПа, необхідно встановлювати на вводі регулятори тиску "після себе".

(Пункт 9.3.3 змінено, Зміна № 1)

9.3.4 Прокладання трубопроводів і стояків водопроводу та каналізації через приміщення підприємств торгівлі, вбудованих та вбудовано-прибудованих в житлових будівлях, слід проводити з урахуванням вимог 5.20 і 5.22 ДБН В.2.2-15 та ДБН В.2.5-64.

(Пункт 9.3.4 змінено, Зміна № 1)

9.3.5 У приміщеннях для зберігання прибирального інвентаря необхідно встановлювати трапи і раковини зі змішувачами на системах холодного і гарячого водопостачання. У приміщеннях для готування продовольчих товарів до продажу слід встановлювати раковини і мийні ванни. У залах непродовольчих магазинів торговельною площею більше 8500 м² і в залах продовольчих магазинів торговельною площею більше 1000 м² слід передбачати трапи і поливальні крани для мокро́го прибирання підлоги. Шлюз у камері харчових відходів повинен бути обладнаний раковиною, мийкою для миття бачків і трапом. Трап необхідно встановлювати також у приміщеннях рибних магазинів, якщо ці приміщення запроектовані з акваріумами.

9.4 Теплопостачання, опалення, вентиляція та кондиціонування повітря

9.4.1 Будинки підприємств роздрібно́ї торгівлі необхідно обладнувати опаленням і вентиляці-

C.32 ДБН 2.2-23:2009

єю, що проектується згідно з ДБН В.2.5-67.

Системи кондиціонування повітря слід проектувати за завданням на проектування. При цьому в приміщеннях мають підтримуватися оптимальні параметри мікроклімату внутрішнього повітря щодо температури і відносної вологості.

Розрахункові температури повітря і вимоги до повітрообміну в приміщеннях слід приймати відповідно до таблиці 5.

(Пункт 9.4.1 змінено, Зміна № 1)

9.4.2 Будівлі магазинів необхідно підключати до систем централізованого тепlopостачання через індивідуальний тепловий пункт (ІТП), обладнаний приладами обліку теплоспоживання. Вбудовані в будівлю іншого призначення або прибудовані до них магазини слід обладнувати окремими системами або гілками систем зі своїми приладами обліку теплоспоживання, які розташовуються в приміщенні ІТП. Допускається забезпечувати тепlopостачання вбудованих магазинів площею до 150 м² від загальнобудинкових систем теплоспоживання.

У разі неможливості приєднання будівлі магазину, ТЦ, ТРЦ (ТРК) до централізованого тепlopостачання, а також в інших випадках за техніко-економічного обґрунтування до складу проекту будівлі має входити котельня, яку слід проектувати згідно з ДБН В.2.5-77 і ДБН В.2.5-20.

(Пункт 9.4.2 змінено, Зміна № 1).

Таблиця 5

Приміщення		Розрахункова температура взимку, °С	Кратність повітрообміну, год ⁻¹	
			Приплив	Витяжка
Торговельні зали продовольчих магазинів	площею 250м ² і менше	14	-	1
	площею більше 250 м ²	14	За розрахунком	
Торговельні зали універсальних і непродовольчих магазинів	площею 250 м ² і менше	16	-	1
	площею більше 250м ²	16	За розрахунком	
Розвантажувальні приміщення		10	За розрахунком	
Приміщення готування товарів до продажу, комплектувальні, прийомочні		18	2	1
Демонстраційні зали		18	За розрахунком	
Приміщення для пральних машин і прасувальні		18	1	2
Білизняна		18	-	0,5
Розрубочні		10	3	4
Комори	Хліба і кондитерських виробів	16	-	0,5
	гастрономічних товарів, риби, молока, фруктів, овочів, солінь, вина, пива, напоїв	8	-	1
	взуття, парфумів, побутової хімії	16	-	2
	інших товарів	16	-	0,5
Камери охолоджені		За технологічним завданням		
Камера для сміття не охолоджувана		-	1	-
Приміщення для зберігання пакувальних матеріалів і інвентаря		18	-	0,5
Майстерні		18	2	3
Машинне відділення установок технологічного холодопостачання	з повітряним охолодженням	5	За розрахунком	
	з водяним охолодженням	5	-	3
Конторські приміщення, кімната персоналу, приміщення охорони, пожежного поста, АСК		18	1	1
Гардеробні, кімната для прийому їжі		18	-	1
Туалети		16	-	100 м ³ на один унітаз
Душові		25	-	5
<p>Примітка 1. Магазины, що розташовуються в підземних поверхах будинків або під поверхню землі, необхідно проектувати із системами механічної припливно-витяжної вентиляції незалежно від площі торговельної зали. Повітрообмін для всіх приміщень цих магазинів визначається розрахунком, але не менше 30 м³/год на одного покупця і 60 м³/год на одного працівника.</p> <p>Примітка 2. У приміщеннях, де проектується кондиціонування повітря, що забезпечує оптимальні параметри повітря протягом усього року, систему опалення необхідно розраховувати на підтримку температури + 12 °С.</p>				

9.4.3 Для опалення торговельних залів та інших приміщень площею 400 м² і більше слід проектувати окремі гілки, оснащені регуляторами температури. На опалювальних приладах решти приміщень необхідно встановлювати термостатичні клапани. У приміщеннях, де проектується кондиціонування повітря, що забезпечує оптимальні параметри повітря протягом усього року, регулятори температури і термостатичні клапани в системі опалення встановлювати не потрібно.

9.4.4 Системи опалення магазинів слід проектувати з пристроями, що забезпечують програмне зменшення теплової потужності в неробочий час. При цьому температура в торговельних залах не повинна опускатися нижче +10 °С.

9.4.5 Вентиляцію і кондиціонування повітря в торговельних залах магазинів необхідно розра-

C.34 ДБН 2.2-23:2009

ховувати, виходячи з площі 6 м² на одну людину в магазинах меблів, музичних, книжкових, спортивних, ювелірних, а також у магазинах аудіо-, відео-, побутової та оргтехніки. В інших магазинах слід приймати 5 м² на людину.

9.4.6 При проектуванні припливно-витяжної вентиляції торговельних залів витрати припливного і витяжного повітря мають бути однаковими.

9.4.7 Повітряно-теплові завіси необхідно проектувати в магазинах, розташованих у населених пунктах, де зимова температура зовнішнього повітря (параметри Б) дорівнює мінус 15 °С і нижче в таких випадках:

- на входах для покупців у магазинах, торговельна площа яких перевищує 150 м²;
- на входах для покупців у ринках торговельною площею більше 600 м²;
- на воротах розвантажувальних приміщень продовольчих магазинів торговельною площею більше 1500 м²;
- на воротах розвантажувальних приміщень непродовольчих магазинів торговельною площею більше 2500 м²;
- за наявності постійних робітників у безпосередній близькості від вхідного прорізу.

В інших випадках допускається проектування повітряно-теплових завіс за завданням на проектування.

9.4.8 Системи вентиляції магазинів, вбудованих у будівлі іншого призначення або прибудовані до них, слід проектувати окремими від систем вентиляції цих будівель.

Якщо продаж продовольчих і непродовольчих товарів передбачається в різних залах одного магазину, системи вентиляції цих залів мають бути роздільними.

(Пункт 9.4.8 змінено, Зміна № 1)

9.4.9 У залах, де продаються товари побутової хімії, рециркуляція не допускається.

9.5 Електропостачання, електрообладнання та електроосвітлення

(Назву підрозділу змінено, Зміна № 1)

9.5.1 Електрообладнання будівель та споруд підприємств роздрібної торгівлі слід проектувати згідно з вимогами ДБН В.2.5-23, ДБН В.2.5-28, ДБН В.2.5-56, ПУЕ, НПАОП 40.1-1.21, НПАОП 40.1-1.32, ДСТУ Б В.2.5-38, ДСТУ Б В.2.5-82, ДСТУ ІECTR 60083, СНиП 3.05.06, ВСН 97, ВСН 205.

(Пункт 9.5.1 змінено, Зміна №)

9.5.2 Електроприймачі підприємств роздрібної торгівлі стосовно забезпечення надійності електропостачання слід відносити:

до I категорії - електроприймачі систем протипожежного захисту (системи внутрішнього протипожежного водопроводу, система пожежної сигналізації та автоматична система пожежогасіння, системи протидимного захисту; електроприймачі ліфтів для транспортування пожежних, евакуаційного та аварійного освітлення, систем оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей); систем охоронної сигналізації, сигналізації загазованості, а також інші електроприймачі, що мають жититися за I категорією надійності згідно з ПУЕ;

до II категорії - усі інші електроприймачі за торговельної площі більше 2000 м², електроприймачі за торговельної площі від 250 м² до 2000 м²

крім вказаних в I категорії;

до III категорії - електроприймачі за торговельної площі підприємств торгівлі менше 250 м², крім вказаних у I категорії.

(Пункт 9.5.2 змінено, Зміна №)

9.5.3 Живильні лінії холодильних установок, касових апаратів, аварійного освітлення, світлової реклами, освітлення вітрин, охоронної сигналізації, систем протипожежного захисту повинні бути самостійними, починаючи від увідно-розподільного пристрою. Відключення решти споживачів не повинно бути пов'язане з відключенням зазначених споживачів.

(Пункт 9.5.3 змінено, Зміна №)

9.5.4 Кабельні лінії і системи електропроводки повинні відповідати вимогам пожежної безпеки згідно з ДБН В.2.5-23.

(Пункт 9.5.4 змінено, Зміна №)

9.5.5 В усіх підприємствах торгівлі слід передбачати блокування систем вентиляції від сигналу автоматичних систем пожежогасіння та (або) пожежної сигналізації чи централізоване відключення їх із доступного місця за відсутності зазначених систем.

(Пункт 9.5.5 змінено, Зміна №)

9.5.6 В усіх підприємствах торгівлі повинно бути передбачене підведення електроживлення для рекламного оформлення фасадів, світлових табло, вітрин і різноманітних видів реклами в інтер'єрах підприємства.

При цьому світлова реклама підприємств торгівлі повинна бути встановлена так, щоб у нічний час доби не освітлювати житлові приміщення вище 5 лк.

9.5.7 У підприємствах торгівлі повинно передбачатися освітлення безпеки згідно з ДБН 2.5-28.

У торговельних залах, а також над касовими апаратами слід встановлювати світильники аварійного освітлення.

(Пункт 9.5.7 змінено, Зміна №)

9.5.8 Блискавкозахист будинків та споруд підприємств торгівлі повинен виконуватися згідно з ДСТУ Б В.2.5-38, ДСТУ EN62305-1, ДСТУ EN62305-3, ДСТУ EN62305-4, ДСТУ ІЕС 62305-2.

(Пункт 9.5.8 змінено, Зміна №)

9.5.9 Автоматизація та диспетчеризація інженерного обладнання, контроль та сигналізація довибухонебезпечних концентрацій паливного газу виконується у відповідності з вимогами ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.3-15, ДБН В.2.5-20, ДБН В.2.5-56,

ДБН В.2.5-64, ДБН В.2.5-67, ДБН В.2.5-77, СНиП 3.05.06, СНиП 3.05.07, ПУЕ, НПАОП 40.1-1.32, ВСН 205, ВСН 60.

(Пункт 9.5.9 змінено, Зміна №)**9.6 Системи зв'язку та сигналізації**

9.6.1 Будівлі і споруди підприємств торгівлі повинні обладнуватися мережами і пристроями, а за необхідності мати окремі приміщення для організації телекомунікацій загального користування (зв'язку, телебачення, проводового мовлення).

(Слово пункту 9.6.1 змінено, Зміна № 1)

9.6.2 Згідно з завданням на проектування будівлі і споруди підприємств торгівлі можуть бути обладнані додатково мережами і пристроями:

- відомчої АТС;
- систем передачі даних (проводових та безпроводових);
- локальної комп'ютерної мережі для автоматизації технологічних процесів;
- відомчого телебачення;
- мікростільникового зв'язку;
- звукопідсилення для трансляції фонових музичних програм та відомчих повідомлень;
- технічних засобів охоронної сигналізації;
- відеонагляду;
- системи контролю доступу.

(Слово пункту 9.6.2 змінено, Зміна № 1)

9.6.3 Мережі систем зв'язку, як правило, повинні об'єднуватися в комплекси і будуватися на базі єдиного інформаційного простору з використанням структурованих кабельних систем.

9.6.4

(Пункт 9.6.4 вилучено, Зміна № 1)

9.6.5 Розрахунок ємності лінійних споруд мережі зв'язку будівель і споруд підприємств торгівлі слід виконувати згідно з ГБН В.2.2-34620942-002 із забезпеченням можливості обов'язкового встановлення абонентських кінцевих пристроїв у приміщеннях адміністрації та чергового персоналу, а також у приміщеннях інформаційних та технологічних служб.

(Пункт 9.6.5 змінено, Зміна № 1)

9.6.6 Приєднувальні пристрої проводового мовлення встановлюються в адміністративних

приміщеннях, приміщеннях чергового персоналу.

9.6.7 Вертикальне прокладання мереж зв'язку та сигналізації у будівлях і спорудах підприємств торгівлі, як правило, повинно передбачатися приховано в окремих трубах-стояках із влаштуванням згідно з ВСН 600 окремих поверхових розподільних монтажних шаф систем зв'язку та сигналізації.

9.6.8 Прокладання мереж зв'язку та сигналізації від поверхових розподільних шаф і вводи їх до адміністративних та службових приміщень повинні виконуватися приховано.

Конструкції вводів повинні мати можливість вільного прокладання, доповнення і заміни кабелів і проводів абонентських мереж.

9.6.9 Проектом необхідно передбачати заходи, що захищають від несанкціонованого проникнення в монтажні розподільні шафи і інші споруди, приміщення та до обладнання мереж зв'язку і сигналізації.

9.6.10 Антенні пристрої систем ефірного телебачення, супутникового зв'язку і телебачення повинні розташовуватися в тих місцях, де вони не погіршують архітектурного вигляду будівель. Як правило, розміщувати їх необхідно на покрівлі будівель з урахуванням додаткових механічних навантажень. Розміщення антенних пристроїв на фасадних стінах, балконах не допускається.

9.6.11 Блискавкозахист радіостояків ліній мережі проводового мовлення, щогл телеантен (у тому числі і супутникових) виконується згідно з ДСТУ Б В.2.5-38, ВСН 60, ВСН 1.

Заходи щодо вирівнювання потенціалів металевих частин обладнання систем зв'язку та сигналізації згідно з НПАОП 40.1-1.32 визначаються комплексно для всього електрообладнання будівель та комплексів, а також інших металевих конструкцій.

9.6.12 Будівлі і споруди підприємств торгівлі рекомендується обладнувати охоронною сигналізацією. Обсяги охоронної сигналізації визначаються завданням на проектування.

(Пункт 9.6.12 змінено, Зміна № 1)

9.6.13 Охоронною сигналізацією повинні обладнуватися приміщення систем протипожежного захисту, електроцитові, венткамери протидимних установок, входи до технічних поверхів та виходи на покрівлю будівлі, входи до машинного відділення ліфтів тощо з виведенням сигналу на пульт чергового диспетчерської сигналізації або пульт централізованого нагляду служби охорони.

Організаційно-технічні заходи щодо передавання сигналів охоронної сигналізації службам відомчої або державної охорони визначаються взаємно погодженим завданням на проектування.

(Пункт 9.6.13 змінено, Зміна № 1)

9.6.14

(Пункт 9.6.14 вилучено, Зміна № 1)

10 ВИМОГИ ДО ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

10.1 Об'ємно-планувальні і конструктивно-технологічні рішення будівель підприємств торгівлі, а також системи їх інженерного обладнання мають забезпечувати оптимальний рівень енерговитрат при будівництві та експлуатації згідно з вимогами ДБН В.1.2-11, ДСТУ Б А.2.2-8, ДСТУ-Н Б А.2.2-5, ДСТУ-Н Б А.2.2-13.

10.2 Огороджувальні конструкції будівлі мають проектуватися з теплозахисними властивостями, які забезпечують питоме споживання теплової енергії, що витрачається на теплопостачання, забезпечення нормативних санітарно-гігієнічних параметрів мікроклімату приміщень, довговічності огорожувальних конструкцій під час експлуатації будівель і споруд, у межах встановлених норм згідно з вимогами ДБН В.2.6-31, ДБН В.2.5-67, а також ДСТУ Б EN 15251-1.

Слід застосовувати обладнання інженерних систем (крім систем протипожежного захисту) класом енергоефективності, за його визначеності для даного типу обладнання, не нижче "С" та не нижче ніж клас енергоефективності інженерної системи. Рекомендується застосовувати обладнання вищого класу енергоефективності ніж клас енергоефективності інженерної системи.

Холодильні машини системи технологічного холодопостачання слід проектувати з пристроями, що дозволяють відводити повністю або частково теплоту конденсації холодильного агента в

системи теплоспоживання.

Системи теплоспоживання рекомендується проектувати з пристроями, що дозволяють використовувати повністю або частково теплоту конденсації холодильного агента.

10.3 Всі будівлі, що підключаються до систем централізованого тепlopостачання, мають бути обладнані вузлами комерційного обліку згідно з ДСТУ EN 1434-6.

10.4 Системи теплоспоживання будинків мають бути обладнані регуляторами теплового потоку.

10.5 У будівлях з кондиціонування повітря за обґрунтування слід застосовувати системи теплоспоживання, що використовують поновлювані джерела енергії, у тому числі енергію навколишнього середовища, перетворену в теплових насосах.

10.6 Водопідігрівачі гарячого водopостачання слід проектувати з пристроями, що автоматично перекривають потік теплоносія в години неробочого часу.

10.7 Встановлення дефлекторів на викиді витяжних систем не допускається, крім сміттєпроводів.

10.8 Припливно-витяжні установки рекомендується проектувати з утилізаторами теплоти витяжного повітря. Підвищення енергоефективності систем вентиляції та зменшення питомої вентиляційної потужності слід враховувати згідно з ДСТУ Б EN 13779. Для забезпечення відповідного класу енергоефективності у системах вентиляції слід застосовувати:

- механічну припливну та/або витяжну вентиляцію, що працює за потреби. Регулювання за потреби включає змінний режим роботи системи за часом (наприклад, нічне зниження витрати повітря, зниження у неробочі години тощо) та/або регулювання відповідно до поточних (фактичних) потреб у вентиляції (наприклад, відповідно до присутності людей, концентрації CO₂ у повітрі приміщення тощо);

- механічну припливно-витяжну вентиляцію з утилізацією теплоти повітря, що видаляється (окрему для кожного приміщення, що обслуговується, або загальну для декількох приміщень або будівлі). Зблоковану (поєднану в одному блоці) припливно-витяжну установку слід проектувати з утилізаторами теплоти витяжного повітря.

10.9 Економію енергії, що споживається інженерними системами, від підвищення класу енергоефективності їх технічного оснащення, автоматизації, моніторингу й управління слід визначати згідно з ДСТУ Б EN 15232-1.

(Розділ 10 змінено, Зміна № 1)

11 ВИМОГИ МЕХАНІЧНОГО ОПОРУ ТА СТІЙКОСТІ

11.1 Прийнята конструктивна система будівлі повинна забезпечувати міцність, жорсткість і стійкість будівлі на стадії будівництва і в період експлуатації при дії всіх розрахункових навантажень і впливів відповідно до вимог ДБН В.3.1-XX:201X.

11.2 Основи та несучі конструкції будівлі повинні бути запроектовані та збудовані таким чином, щоби в процесі її будівництва й у розрахункових умовах експлуатації була виключена можливість:

- руйнування або пошкодження конструкцій, що призводить до необхідності припинення експлуатації будівлі;

- неприпустимого погіршення експлуатаційних властивостей конструкцій або будівлі в цілому через деформації або виникнення тріщин.

Для забезпечення надійності конструкцій та елементів протягом строку експлуатації будівлі слід застосовувати матеріали, які мають необхідну довговічність і відповідають вимогам ремонтпридатності; всі з'єднання та вузли конструкцій повинні мати строк служби, який відповідає строку експлуатації будівлі.

11.3 Конструкції та основи будівлі повинні бути розраховані на сприйняття постійних навантажень від власної ваги несучих та огорожувальних конструкцій; тимчасових рівномірно розподілених і зосереджених навантажень на перекриття; снігових і вітрових навантажень для даного кліматичного району будівництва.

11.4 Фундаменти будівлі повинні бути запроектовані з урахуванням фізико-механічних харак-

теристик ґрунтів, характеристик гідрогеологічного режиму на площадці забудови, а також ступеня агресивності ґрунтів і підземних вод по відношенню до фундаментів та підземних інженерних мереж і повинні забезпечувати необхідну рівномірність осідання під елементами будівлі.

11.5 У випадку виникнення при проведенні реконструкції додаткових навантажень та впливів на частину будівлі, що залишилася, її несучі та огорожувальні конструкції, а також ґрунти основи повинні бути перевірені на ці навантаження і впливи відповідно до ДБН В.1.2-2 незалежно від фізичного зносу конструкцій. При цьому слід враховувати фактичну несучу здатність ґрунтів основи в результаті їх зміни під час експлуатації, а також підвищення з часом міцності бетону в бетонних і залізобетонних конструкціях.

11.6 Під час реконструкції будівлі повинні бути враховані зміни в її конструктивній схемі, які виникли в процесі експлуатації цієї будівлі (у тому числі поява нових прорізів, які є додатковими до попереднього проектного рішення, а також вплив проведеного ремонту конструкцій або їх посилення).

11.7 При розробленні конструктивних рішень будівель, що зводяться у звичайних умовах будівництва, слід керуватися ДБН В.1.1-7, ДБН В.1.2-2, ДБН В.1.2-6, ДБН В.1.2-7, ДБН В.1.2-14, ДБН В.2.1-10, ДБН В.2.6-33, ДБН В.2.6-98, ДБН В.2.6-161, ДБН В.2.6-162, ДБН В.2.6-198, ДБН В.2.6-220, ДСТУ Б В.1.2-3, ДСТУ-Н Б В.1.1-27, ДСТУ-Н Б В.1.2-13, ДСТУ-Н Б В.2.6-214.

В особливих умовах будівництва (просідаючі ґрунти, підроблювані території, сейсмічні райони тощо) необхідно додатково керуватися ДБН В.1.1-24, ДБН В.1.1-45, ДБН В.1.1-46, ДБН В.1.1-12.

11.8 Конструктивна система будівель повинна бути запроектована згідно з вимогами ДБН В.1.2-6 так, щоб забезпечити надійну експлуатацію, в тому числі її загальну стійкість при аварійних ненормованих локальних руйнівних навантаженнях на окремі несучі конструкції, як мінімум на час, необхідний для евакуації людей (вибухи різного типу, пожежі, падіння важких предметів, наїзди важкого транспорту).

(Розділ 11 долучено, Зміна № 1)

12 БЕЗПЕКА ТА ДОСТУПНІСТЬ У ВИКОРИСТАННІ

12.1 Будівля підприємства торгівлі має бути запроектована, збудована та обладнана таким чином, щоб запобігти ризику отримання травм покупцями, відвідувачами, у тому числі особами маломобільних груп населення, та персоналом при пересуванні всередині і біля будівлі, при вході та виході з будівлі, а також у разі користування її елементами та інженерним обладнанням.

12.2 Уклон і ширина маршів сходів і пандусів, висота сходинок, ширина проступів, ширина сходових площадок, висота проходів по сходах, коридорах і торговельних залах, а також розміри дверних прорізів мають забезпечувати зручність і безпеку пересування та евакуації, можливість переміщення предметів обладнання згідно з вимогами ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-40, ДБН В.1.1-7.

12.3 Поручні та огорожі на поверхах на шляхах евакуації у магазинах, торговельних і торговельно-розважальних центрах (комплексах) повинні відповідати таким додатковим вимогам:

- висота огорожі сходів з поручнями - на висоті $0,9 \pm 0,05$ м і $0,7$ м (для дітей);
- в огорожі сходів вертикальні елементи повинні мати просвіт не більше ніж $0,1$ м (горизонтальне членування в огорожі, крім поручня, не допускається);
- висота огорожі ґанків, що розміщені на рівні $0,45$ м і більше від землі, повинна бути не менше ніж $0,9$ м та обладнуватись поручнями на висоті $0,9 \pm 0,05$ м і $0,7$ м.

Огорожі мають бути неперервними і розрахованими на сприйняття горизонтальних навантажень не менше ніж $0,3$ кН/м.

12.4 У будівлях підприємств торгівлі для світлопрозорого заповнення дверей та фрамуг (у дверях, перегородках та стінах) для додаткового освітлення необхідно використовувати травмобезпечне або армоване скло.

12.5 При влаштуванні скатних дахів у будівлях і спорудах підприємства торгівлі необхідно передбачати заходи сніготанення (системи електрообігрівання згідно з ДСТУ-Н Б В.2.5-78, обігрівання за допомогою пари тощо) для убезпечення покупців, відвідувачів та персоналу від падіння полою.

12.6 Конструктивні вирішення елементів будівлі (у тому числі розташування порожнин, способи герметизації місць пропуску трубопроводів через конструкції, влаштування вентиляційних отворів, розміщення теплової ізоляції тощо) мають передбачати захист від проникнення гризунів.

12.7 Інженерні системи будівлі повинні бути запроектовані та змонтовані з урахуванням вимог щодо безпеки згідно з ДБН В.1.1-7, ДБН В.1.1-31, ДБН В.1.2-8, ДБН В.1.2-9, ДБН В.1.2-10, ДБН В.2.5-64, ДБН В.2.5-67, ДСТУ Б В.2.5-82.

12.8 Проектування підприємств торгівлі здійснюється з урахуванням вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту відповідно до ДБН В.1.2-4 та ДСТУ Б А.2.2-7.

У складі будівель і споруд підприємств торгівлі передбачаються захисні споруди цивільного захисту або споруди подвійного призначення згідно з вимогами Кодексу цивільного захисту України, ДБН В.1.2-4 та ДБН В.2.2-5.

Проектування захисних споруд цивільного захисту, за винятком тих, що повинні перебувати у постійній готовності до використання за призначенням, здійснюється з урахуванням використання таких споруд у мирний час для торговельних, господарських, культурних і побутових потреб.

12.9 Приміщення технічних центрів кабельного телебачення, приміщення електрощитової повинні мати вихід безпосередньо назовні; приміщення для обладнання зв'язку, АСУЕ, диспетчеризації та підхід до місць встановлення телефонних розподільних шаф влаштовується з коридору (холу).

12.10 Електрощитові, приміщення технічних центрів кабельного телебачення, місця для телефонних розподільних шаф не слід розміщувати під приміщеннями з мокрими процесами (душовими, санвузлами).

12.11 Проектування, монтаж електроустановок будівель підприємств торгівлі має відповідати вимогам ПУЕ, НПАОП 40.1-1.21, НПАОП 40.1-1.32, ДБН В.2.5-56, ДСТУ Б В.2.5-82.

(Розділ 12 долучено, Зміна № 1)

13 ДОВГОВІЧНІСТЬ І РЕМОНТОПРИДАТНІСТЬ

13.1 Несучі конструкції будівлі повинні зберігати свої якості згідно з вимогами ДБН В.1.1-7, ДБН В.1.2-2, ДБН В.1.2-6, ДБН В.1.2-8, ДБН В.1.2-9, ДБН В.1.2-14 протягом передбаченого строку служби (експлуатації), який повинен бути встановлений у завданні на проектування.

13.2 Якості несучих конструкцій будівлі, які визначаються показниками її міцності і стійкості, а також строк служби будівлі в цілому, повинні зберігатися в допустимих межах з урахуванням вимог ДБН В.1.2-14, ДБН В.2.6-98, ДБН В.2.6-162, ДБН В.2.6-198.

13.3 Елементи, деталі, обладнання зі строками служби, меншими ніж передбачений строк служби (експлуатації) будівлі, мають бути замінені відповідно до встановлених в проекті міжремонтних періодів і з урахуванням вимог завдання на проектування.

13.4 Конструкції і деталі повинні бути виконані з матеріалів, що відзначаються стійкістю до можливого впливу вологи, низьких температур, агресивного середовища, біологічних та інших несприятливих факторів згідно з ДБН В.1.2-9, ДСТУ Б В.2.6-145.

Має забезпечуватися непроникнення дощових, талих, ґрунтових вод у товщу несучих і огорожувальних конструкцій будівлі, а також утворення недопустимої кількості конденсаційної вологи в зовнішніх огорожувальних конструкціях шляхом достатньої герметизації конструкцій або влаштування вентиляції закритих просторів і повітряних прошарків. Стикові з'єднання збірних елементів і шаруваті конструкції мають бути розраховані на сприйняття температурно-вологісних деформацій та зусиль, що виникають при нерівномірному осіданні основ і при інших експлуатаційних впливах (діях).

Ущільнюючі та герметизуючі матеріали, що застосовуються у стиках, повинні зберігати пружні та адгезійні властивості при впливі мінусових (від'ємних) температур і вологи, а також бути стійкими до ультрафіолетових променів. Герметизуючі матеріали мають бути сумісними з матеріалами захисних і захисно-декоративних покриттів конструкцій у місцях їх з'єднань.

13.5 Повинна бути забезпечена можливість доступу до обладнання, арматури та приладів інженерних систем будівлі і їх з'єднань для огляду, технічного обслуговування, ремонту та заміни.

С.40 ДБН 2.2-23:2009

Обладнання і трубопроводи мають бути закріплені на будівельних конструкціях будівлі таким чином, щоб їх працездатність не порушувалася у разі можливих переміщень конструкцій.

13.6 При будівництві будівель у районах зі складними геологічними умовами, районах, що зазнають сейсмічних впливів, підробки, просідання та інших переміщень ґрунту, включаючи морозне видимання (здимання), вводи інженерних комунікацій повинні виконуватися з урахуванням необхідності компенсації можливих деформацій основи згідно з вимогами, встановленими нормами щодо інженерних мереж.

(Розділ 13 додано, Зміна № 1)

ДОДАТОК А
(обов'язковий)Таблиця А.1 - КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ТИПІВ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ
ТОРГІВЛІ (МАГАЗИНІВ)

Загальна характеристика підприємства	Класифікаційна група	Типи магазинів з однаковим співвідношенням торговельних і неторговельних площ
ПРОДОВОЛЬЧІ		
Магазини з універсальним асортиментом	ІП	"Універсам"(супермаркет), "Гастроном", "Дієтичні продукти", "Продукти"
Спеціалізовані магазини з широким асортиментом	ІІП	"Хліб", "Кондитерські вироби"
	ІІІП	"Риба", "М'ясо"
	ІVП	"Овочі-фрукти"
НЕПРОДОВОЛЬЧІ		
Магазини з універсальним асортиментом	ІН	"Універмаг", "Дитячий світ", "Будівля торгівлі"
Спеціалізовані магазини з широким асортиментом	ІІН	"Товари для молодят", "Товари для жінок", "Товари для чоловіків", "Товари для молоді", "Товари для дітей", "Товари для ветеранів", "Одяг", "Взуття", "Малятко"
Спеціалізовані магазини з повним асортиментом	ІІІН	"Господарські товари", "Побутова хімія", "Спорт і туризм", "Побутова техніка"
	ІVН	"Меблі", "Будматеріали"
	VН	"Галантерея-парфуми", "Радіо-аудіо-відео-фототовари", "Оргтехніка", "Годинники", "Ювелірні вироби"
Спеціалізовані магазини з вузьким або обмеженим асортиментом	VIН	"Книжки", "Квіти", "Природа", "Насіння", "Мисливець"
	VІІН	"Комісійний", "Антикварний"

ДОДАТОК Б
(обов'язковий)

**ВИМОГИ ДОСТУПНОСТІ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ТА
ІНШИХ МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ**

(Слова назви додатка Б змінено, Зміна № 1)

Б.1 Доступність для маломобільних відвідувачів повинна бути забезпечена у першу чергу в підприємствах роздрібною торгівлі: продовольчих магазинах (універсамах, супермаркетах, гастрономах, магазинах дієтичних продуктів і спеціалізованих магазинах) та непродовольчих магазинах (універмагах, магазинах "Дитячий світ" та спеціалізованих магазинах), а також у торговельних центрах.

Б.2 Для особистого транспорту осіб з інвалідністю на автостоянках при підприємствах роздрібною торгівлі слід виділяти із загальної кількості місць для підприємств торговельною площею:

- від 400 м² до 1000 м² - не менше 15 % місць;
- більше 1000 м² - не менше 10 % місць;
- менше 400 м² - не менше одного місця.

Місця для транспортних засобів для осіб з інвалідністю повинні розміщуватися не далі 50 м від спеціалізованого входу для маломобільних покупців.

(Слова пункту Б.2 змінено, Зміна № 1)

Б.3 Для маломобільних відвідувачів повинні бути доступні усі приміщення торговельного підприємства, відкриті для покупців: торговельні зали, відділи замовлень, кафетерії, приміщення для приймання скляної тари, кабінети адміністрації, туалети тощо. Умови доступності, безпеки, інформаційності та зручності для цієї категорії покупців необхідно забезпечувати по всій будівлі, незалежно від поверховості, згідно з ДБН В.2.2-9 і ДБН В.2.2-40.

Б.4 Торговельне обладнання повинно забезпечувати доступність вибору товару усім континентам покупців, у тому числі особам з інвалідністю на кріслах колісних.

(Слова пункту Б.4 змінено, Зміна № 1)

Б.5 Комплектація та розміщення обладнання у торговельних залах, доступних для осіб з інвалідністю, повинні бути розраховані на обслуговування осіб з інвалідністю на кріслах колісних самостійно та з супровідниками, осіб з інвалідністю на милицях, а також сліпих.

Столи, прилавки, розрахункові площини касових кабін (місць реєстраторів розрахункових операцій) слід розташовувати на висоті, яка не перевищує 0,8 м від рівня підлоги.

Максимальна глибина полиць (у разі під'їзду впритул) повинна бути не більше 0,5 м.

(Слова пункту Б.5 змінено, Зміна № 1)

Б.6 Розміри проходів між рядами торговельного обладнання визначаються виходячи із габаритів засобів пересування осіб з інвалідністю у процесі їхнього руху та зон досяжності товарів.

Усі розміри проходів (крім одностороннього) повинні забезпечувати можливість повного розвороту на 360°, а також фронтального обслуговування осіб з інвалідністю на кріслі колісному разом із супровідниками.

У разі організації двох смуг руху ширина проходу для універсамів, супермаркетів та оптових ринків (торговельною площею понад 650 м²) повинна бути не менше 2,0 м.

(Слова пункту Б.6 змінено, Зміна № 1)

Б. 7 У тих торговельних залах, де для покупців передбачені полиці заввишки більше 0,9 м, слід забезпечувати додаткові полиці чи частину основного прилавка зниженої (зменшеної) висоти від 0,7 м до 0,8 м від підлоги.

Б.8 Як мінімум один із контрольних касових постів (вузлів розрахунку) у залі має бути обладнаний згідно з вимогами доступності для осіб з інвалідністю. Ширина проходу такого вузла розрахунку повинна бути не менше 1,1 м.

(Слова пункту Б.8 змінено, Зміна № 1)

Б.9 Різні пристрої, що використовуються у магазинах для пересування візків з товарами, не повинні перешкоджати рухові для осіб з інвалідністю на кріслі колісному. Для цього слід передбача-

ти дублюючий прохід.

(Слова пункту Б.9 змінено, Зміна № 1)

Б. 10 Для акцентування уваги покупців з ослабленим зором на необхідній інформації слід використовувати світлові покажчики, табло та піктограми, а також контрастне колірне рішення елементів інтер'єру. Піктограмам і покажчикам для виділення товарних груп у торговельній залі рекомендується присвоювати (надавати) лідируючі кольори.

(Додаток Б змінено, Зміна № 1)

ДОДАТОК В

(довідковий)

Таблиця В. 1- ПЛОЩІ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК МАГАЗИНІВ, РИНКІВ І РИНКОВИХ КОМПЛЕКСІВ

Найменування та величина підприємств	Одиниця виміру	Питомий показник площі ділянки згідно з ДБН 360	Площа ділянки, га	
			рекомендована за нормами	допустима (скорочена на 25%)
Магазини продовольчих та непродовольчих товарів торговельною площею, м ² :				
25	га 100 м ² торг.пл.	0,08 (0,12)	0,02(0,03)	0,015 (0,02)
50	"-	"- (0,1)	0,04 (0,05)	0,3 (0,04)
75	"-	"- "-	0,06 (0,06)	0,045 (0,04)
100	"-	"- (0,8)	0,08	0,06
150	"-	"-	0,12	0,09
250	"-	"-	0,2	0,15
400	"-	0,08-0,06	0,32-0,24	0,18
650	"-	"-	0,5-0,4	0,3
1000	"-	0,06-0,04	0,6-0,4	0,3
1500	"-	"-	0,9-0,6	0,45
2000	"-	0,04-0,02	0,8-0,4	0,6
2500	"-	"-	1,0-0,5	0,4
4000	"-	0,02	0,8	0,6
6500	"-	"-	1,3	1,0
Ринки і ринкові комплекси торговельною площею, м ² :				
600	м ² на 1м ² торг.пл.	14	0,8	0,6
1000	"-	7	0,7	0,5
3000	"-	"-	2,1	1,6
5000	"-	"-	3,5	2,6
Примітка 1. У таблиці вказані площі для магазинів, що стоять окремо, розташованих на самостійних ділянках. У випадку розміщення магазинів у житлових та громадських будинках, у тому числі у складі торговельних центрів, площа їх ділянок приймається за місцевими умовами згідно з вимогами ДБН 360, табл.6.1*.				
Примітка 2. У дужках наведені площі ділянок для малих магазинів, що розташовуються у сільській місцевості.				

ДОДАТОК Г
(довідковий)

**РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ЕЛЕМЕНТІВ ДОДАТКОВОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОКУПЦІВ У МАГАЗИНАХ**

- *Відділ замовлень, у тому числі комплектація подарункових наборів.
  - *Підприємства харчування (у тому числі кафетерій, сік-бар).
  - Розкрій тканин і підшивання штор.
  - Дрібне переробляння швейних виробів, куплених у магазині.
  - *Демонстрація нових товарів.
  - Гравіювання виробів.
  - Розтягнення взуття та головних уборів.
  - *Організація місць відпочинку покупців.
  - *Організація дозвілля дітей.
  - *Ігрові автомати.
  - Аптечний кіоск.
  - *Зберігання дитячих колясок.
  - *Аудіо-відеозаписи, їх прослуховування та перегляд.
  - *Пункт приймання замовлень на виготовлення кіно- і фотопродукції.
  - Виконання замовлень на виготовлення кіно- і фотопродукції.
  - *Бюро обслуговування покупців:
    - доставляння товарів додому; приймання на зберігання речей і продуктів; пакування товарів, придбаних у різних відділах магазину; замовлення таксі; довідкове бюро.
  - Ксерокопіювання, виготовлення візиток, брошурувальні роботи.
  - *Пункти обміну валюти.
  - *Туристичні агенції.
  - *Транспортні агенції.
  - Телефонні послуги, факсимільний зв'язок, поштові послуги.
  - *Демонстрація і продаж супутніх товарів.
    - Приймання замовлень на виконання ремонтно-будівельних або монтажних робіт із використанням товарів, які придбані в різних відділах магазину.
  - * * Кулінарний цех із виготовлення харчової продукції з її реалізацією.
  - *** Дрібний ремонт металовиробів, ювелірні роботи, ремонт годинників.
  - ****Перукарня.
- Примітка 1.** Види послуг, відмічені знаком *, допускаються в продовольчих магазинах (з урахуванням додатка Ж).
- Примітка 2.** Види послуг, відмічені знаком **, допускаються в продовольчих магазинах з реалізацією продукції на площі торговельної зали або підприємства харчування швидкого обслуговування в даних магазинах.
- Примітка 3.** Види послуг, відмічені знаком ***, допускаються в торговельних центрах.
- Примітка 4.** Усі наведені види послуг (крім відмічених знаками * і ****) допускаються в непродовольчих магазинах (з урахуванням додатка Ж).

ДОДАТОК Д
(довідковий)

Таблиця Д.1 - ПИТОМІ ПОКАЗНИКИ МІНІМАЛЬНОЇ ПЛОЩІ ВІДДІЛУ ЗАМОВЛЕНЬ

Найменування приміщень	Питомі показники мінімальної площі приміщень відділу замовлень	
	на 10 м ² торговельної площі за величини магазину до 400 м ²	на 10 м ² торговельної площі за величини магазину понад 400 м ²
Приймання та видання замовлень	0,3	0,26
Комплектувальна	0,4	0,2
Примітка 1. Площа кожного приміщення - не менше 6 м ² . Примітка 2. На площі комплектувальної виділяється місце для розміщення одного-двох холодильних шаф (за завданням на проектування).		

ДОДАТОК Е
(рекомендований)

Таблиця Е.1 - ПИТОМІ ПОКАЗНИКИ МІНІМАЛЬНОЇ ПЛОЩІ КАФЕТЕРІЮ

Найменування приміщень	Питомі показники мінімальної площі приміщень кафетерію	
	на 10 м ² торговельної площі за величини магазину до 400 м ²	на 10 м ² торговельної площі за величини магазину понад 400м ²
Торговельний зал	0,3	0,1
Підсобні приміщення	0,15	0,1

ДОДАТОК Ж
(довідковий)

Таблиця Ж.1 - МІНІМАЛЬНІ ПЛОЩІ ПРИМІЩЕНЬ ДОДАТКОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Найменування магазину або його відділу	Вид послуг	Площа, м ²
"Тканини"	Розкрій тканин і підшивання штор	12
"Одяг"	Дрібне переробляння швейних виробів	8
"Головні убори", "Взуття"	Розтягнення взуття та головних уборів	6
"Товари для дітей", "Універмаг" "Універсам" (супермаркет)	Організація дозвілля дітей	15
	Зберігання дитячих колясок	10
"Універмаг", "Універсам" (супермаркет)	*Аудіо-відеозаписи, їх прослуховування і перегляд	6
	*Туристичні агенції	6
	*Транспортні агенції	6
	Організація місць відпочинку покупців	10
"Універсам" (супермаркет)	Кулінарний цех із виготовлення харчової продукції з її реалізацією	Заблежно від асортименту, але не менше 20 м ²
"Універмаг", "Господарські товари", "Будівельні матеріали", "Меблі"	*Приймання замовлень на виконання ремонтно-будівельних або монтажних робіт із використанням товарів, які придбані в різних відділах магазину	6
Усі типи непродовольчих магазинів	*Демонстрація нових товарів	18
	*Демонстрація і продаж супутніх товарів	8
	*Гравіювання виробів	6
	*Бюро обслуговування покупців	7
	Пункт приймання замовлень на виготовлення кіно-і фотопродукції	3
	Виготовлення замовлень на виготовлення кіно- і фотопродукції	6
	*Ксерокопіювання	8
	Пункти обміну валюти	6
Усі типи продовольчих магазинів	*Транспортні агенції	6
	*Демонстрація нових товарів	18
	*Демонстрація і продаж супутніх товарів	8
	*Бюро обслуговування покупців	7
	Приймання замовлень на виготовлення кіно- і фотопродукції	3
	Пункти обміну валюти	6
Примітка. Види послуг, відмічені знаком *, допускаються в ізольованих приміщеннях або площі у складі торговельних залів.		

ДОДАТОК К
(обов'язковий)

Таблиця К.1 - НАЙМЕНША ШИРИНА ПРОХОДІВ У ТОРГОВЕЛЬНИХ ЗАЛАХ

Види проходів	Мінімальна ширина проходів, м	
	у магазинах міст і селищ міського типу	у магазинах сільських поселень
Основні проходи в торговельних залах		
Між торговельним обладнанням і стінами, перегородками або вітринами в разі розміщення торговельного обладнання паралельно стінам, перегородкам або вітринам:		
- у магазинах із торговельними залами менше 100 м ²	2,0	1,5
- у магазинах із торговельними залами загальною площею 100 м ² і більше	3,0	2,0
Між паралельно розташованими прилавками або гірками	2,0	1,6
Між прилавками або гірками і стороною тамбура без дверей	2,8	2,0
Між прилавками або гірками і стороною тамбура з дверима	3,0	2,0
Проходи в межах відділів і секцій, що торгують із вільним доступом до товарів, за зразками і через прилавки		
Між паралельно розташованими гірками	2,0	1,6
Між паралельно розташованими гірками, стендами, вітринами зі зразками товарів	1,4	1,2
Між прилавком і обладнанням, встановленим паралельно прилавку	2,7	2,0
Між прилавком і обладнанням, встановленим торцем до прилавка	1,7	1,2
Між прилавком і обладнанням, встановленим торцем до прилавка	1,8	1,8
Між гірками і кріслами для примірювання взуття	1,2	1,2
Між прилавками й обладнанням за прилавком	0,9	0,9
Проходи в межах відділів і секцій із самообслуговуванням		
Між паралельно розташованими гірками	1,4	1,2
Між кабіною контролера-касира (місцем реєстратора розрахункових операцій) або прилавком обслуговування і встановленою паралельно гіркою	3,0	2,0
Між кабіною контролера-касира (місцем реєстратора розрахункових операцій) або прилавком обслуговування і встановленою торцем до них гіркою	2,2	1,4
Між кабінами контролерів-касірів (місцями реєстраторів розрахункових операцій)	1,0	1,0
Між кабіною контролера-касира (місцем реєстратора розрахункових операцій) і стіною, вітриною або неробочою стороною обладнання	1,4	1,4
Примітка. Мінімальну ширину основних евакуаційних проходів у торговельній залі слід приймати згідно з вимогами 8.8 цих Норм.		

ДОДАТОК Л
(обов'язковий)

Таблиця Л.1 - ПИТОМІ ПОКАЗНИКИ МІНІМАЛЬНОЇ ПЛОЩІ ГРУП НЕТОРГОВЕЛЬНИХ ПРИМІЩЕНЬ ПРОДОВОЛЬЧИХ МАГАЗИНІВ

Характеристика групи приміщень	Питомі показники, м ² , мінімальної площі приміщень груп неторговельних приміщень магазинів класифікаційних груп					
	ІП			ІІП		
	на 10 м ² торговельної площі 400 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 400 м ²	на 10 м ² торговельної площі 1000 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 1000 м ²	на 10 м ² торговельної площі 250 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 250 м ²
1	2	3	4	5	6	7
Приймання, зберігання та готування товарів до продажу	3,0	2,0	2,8	2,0	2,0	1,5
Підсобних	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,5
Службово-побутових	1,1	0,6	1,1	0,7	0,9	0,5
РАЗОМ:	5,0	3,4	4,7	3,6	3,6	2,5

Характеристика групи приміщень	Питомі показники, м ² , мінімальної площі приміщень груп неторговельних приміщень магазинів класифікаційних груп					
	ІП		ІВП		ВП	
	на 10 м ² торговельної площі 250 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 250 м ²	на 10 м ² торговельної площі 250 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 250 м ²	на 10 м ² торговельної площі 250 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 250 м ²
1	8	9	10	11	12	13
Приймання, зберігання та готування товарів до продажу	2,5	1,8	2,2	1,8	1,8	1,3
Підсобних	0,9	0,6	1,0	0,7	1,0	0,7
Службово-побутових	1,0	0,6	1,0	0,6	0,8	0,6
РАЗОМ:	4,4	3,0	4,2	3,1	3,6	2,6

Примітка 1. Питомі показники мінімальної площі груп неторговельних приміщень за графами № 3, 5, 7, 9, 11, 13 слід застосовувати і при розрахунку для магазинів з торговельними площами менше вказаних у графах № 2, 4, 6, 8, 10, 12. Отримані при розрахунку площі (за графами № 3, 5, 7, 9, 11, 13) слід відповідно віднімати із площ, розрахованих за графами № 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Примітка 2. Площі для приймання, зберігання та готування товарів до продажу в продовольчих магазинах прийняті, виходячи із одноденного товарного запасу (крім магазину "Овочі-фрукти" з максимальним товарним запасом на три дні)

ДОДАТОК М
(обов'язковий)

Таблиця М.1 - ПИТОМІ ПОКАЗНИКИ МІНІМАЛЬНОЇ ПЛОЩІ ГРУП НЕТОРГОВЕЛЬНИХ ПРИМІЩЕНЬ НЕПРОДОВОЛЬЧИХ МАГАЗИНІВ

Характеристика групи приміщень	Питомі показники, м ² , мінімальної площі приміщень груп неторговельних приміщень магазинів класифікаційних груп							
	ІН				ІІН			
	на 10м ² торговельної площі 2500 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 2500 м ²	на 10м ² торговельної площі 8500 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 8500 м ²	на 10 м ² торговельної площі 250 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 250 м ²	на 10 м ² торговельної площі 1000 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 1000м ²
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Приймання, зберігання та готування товарів до продажу	2,4	2,0	2,0	1,8	2,5	1,7	2,1	1,8
Підсобних	0,3	0,2	0,25	0,2	0,7	0,2	0,3	0,2
Службово-побутових	1,1	0,6	1,0	0,6	0,8	0,6	0,8	0,6
РАЗОМ:	3,8	2,8	3,25	2,6	4,0	2,5	3,2	2,6

Характеристика групи приміщень	Питомі показники, м ² , мінімальної площі приміщень груп неторговельних приміщень магазинів класифікаційних груп					
	ІІІН			ІVН		
	на 10 м ² торговельної площі 250 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 250 м ²	на 10 м ² торговельної площі 1000 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 1000 м ²	на 10 м ² торговельної площі 1000 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 1000 м ²
1	2	3	4	5	6	7
Приймання, зберігання та готування товарів до продажу	3.5	2.8	2.9	2.2	3.0*	2.5
Підсобних	1.0	0.3	0.4	0.3	0.9	0.7
Службово-побутових	1.0	0.6	1.0	0.6	1.0	0.6
РАЗОМ:	5.5	3.7	4.3	3.1	4.9	3.8

Характеристика групи приміщень	Питомі показники, м ² , мінімальної площі приміщень груп неторговельних приміщень магазинів класифікаційних груп							
	VН				VIН		VIIН	
	на 10м ² торговельної площі 250 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 250 м ²	на 10м ² торговельної площі 1000 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 1000 м ²	на 10 м ² торговельної площі 250 м ²	додатково на кожних 10м ² торговельної площі більше 250 м ²	на 10 м ² торговельної площі 250 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 250м ²
1	16	17	18	19	20	21	22	23
Приймання, зберігання та готування товарів до продажу	2.0	1.5	1.8	1.5	2.2	1.8	1.0	0.4
Підсобних	0.6	0.3	0.5	0.3	0.7	0.2	0.5	0.1
Службово-побутових	0.8	0.6	0.8	0.6	0.8	0.6	0.8	0.6
РА-ЗОМ:	3.4	2.4	3.1	2.4	3.7	2.6	2.3	1.1

Примітка 1. Питомі показники мінімальної площі груп неторговельних приміщень за графами № 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23 слід застосовувати і при розрахунку для магазинів з торговельними площами менше вказаних у графах № 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22. Отримані при розрахунку площі (за графами № 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23) слід відповідно віднімати із площ, розрахованих за графами № 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22.

Примітка 2. Площі приміщень для приймання, зберігання та готування товарів до продажу магазину "Меблі" прийняті з урахуванням традиційної форми торгівлі.

Примітка 3. У разі торгівлі меблями за взірцями приміщення для приймання, зберігання та готування товарів до продажу не потрібні. При цьому в групі неторговельних приміщень магазину слід передбачати службово-побутові приміщення із розрахунку 50 м² на 1000 м² площі виставкової зали.

Примітка 4. Площі для приймання зберігання та готування товарів до продажу в непродовольчих магазинах прийняті ,виходячи із максимальних товарних запасів на два дні.

ДОДАТОК Н
(обов'язковий)

Таблиця Н.1 - ПИТОМІ ПОКАЗНИКИ МІНІМАЛЬНОЇ ПЛОЩІ ГРУП НЕТОРГОВЕЛЬНИХ ПРИМІЩЕНЬ РИНКІВ І РИНКОВИХ КОМПЛЕКСІВ

Групи приміщень	Ринки та ринкові комплекси	
	на 10 м ² торговельної площі за величини підприємства 300 м ²	додатково на кожних 10 м ² торговельної площі більше 300 м ² або менше 300 м ²
Зберігання товарів	2,7	1,2
Лабораторія ветеринарно-санітарної експертизи	2,2	0,6
Підсобних	1,3	0,4
Службових та побутових	1,8	0,6
РАЗОМ:	8,0	2,6
<p>Примітка. Питомі показники наведені тільки по неторговельних приміщеннях ринкової торгівлі. Питомі показники по неторговельних приміщеннях інших підприємств торгівлі слід визначати згідно з додатками Л і М за таблицями Л.1 і М.1, а по підприємствах громадського харчування, побутового і комунального обслуговування, що включаються до складу ринкових комплексів, - за відповідними нормами.</p>		

ДОДАТОК П
(обов'язковий)

Таблиця П.1 –СКЛАД ПРИМІЩЕНЬ ПРОДОВОЛЬЧИХ МАГАЗИНІВ

Приміщення	Класифікаційні групи продовольчих магазинів				
	ІП	ІІП	ІІІП	ІVП	VП
ТОРГОВЕЛЬНІ ПРИМІЩЕННЯ					
Торговельні зали	+	+	+	+	+
Приміщення або площі в торговельних залах для додаткового обслуговування (відділ замовлень, підприємства харчування та інші згідно з додатком Г	*	*	*	*	*
ПРИМІЩЕННЯ ДЛЯ ПРИЙМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА ГОТУВАННЯ ТОВАРІВ ДО ПРОДАЖУ					
Приміщення зберігання товарів, у тому числі охолоджувані камери	+	+	+	+	+
Приймочна	+	+	+	+	+
ПІДСОБНІ ПРИМІЩЕННЯ					
Зберігання контейнерів обмінного фонду, тари	+	+	+	+	+
Зберігання пакувальних матеріалів, інвентаря, спецодягу, білизняна	+	+	+	+	+
Зберігання прибирального інвентаря, мийних засобів	+	+	+	+	+
Мийна (або мийні ванни в приміщеннях готування товарів до продажу)	+	+	+	+	+
Охолоджувана камера харчових відходів	*			*	*
Підсобні приміщення для додаткового обслуговування (у тому числі для приймання скляної тари	*	*	*	*	*
Підсобні приміщення підприємства харчування для персоналу	+				
СЛУЖБОВО-ПОБУТОВІ ПРИМІЩЕННЯ					
Канторські приміщення	+	+	+	+	+
Кімната персоналу	*	*	*	*	*
Підприємства харчування для персоналу	+				
Приміщення для приймання їжі		+	+	+	+
Головна каса	*	*	*	*	*
Приміщення для охорони (пожежний пост)	*	*	*	*	*
Опорний пункт АСК	*	*	*		
Гардеробні	+	+	+	+	+
Туалети для персоналу	+	+	+	+	+
Душові	+	+	+	+	+
Примітка 1. Приміщення, відмічені знаком +, є обов'язковими, а знаком *- рекомендованими.					
Примітка 2. Для магазинів категорій ІІП і VП охолоджувані камери є обов'язковими за наявності в асортименті кондитерських виробів.					

ДОДАТОК Р
(обов'язковий)

Таблиця Р.1- СКЛАД ПРИМІЩЕНЬ НЕПРОДОВОЛЬЧИХ МАГАЗИНІВ

Приміщення	Класифікаційні групи непродовольчих магазинів						
	ІН	ІІН	ІІІН	ІVН	VН	VIН	VІІН
ТОРГОВЕЛЬНІ ПРИМІЩЕННЯ							
Торговельні зали	+	+	+	+	+	+	+
Приміщення або площі в торговельних залах для додаткового обслуговування (відділ замовлень, підприємства харчування та інші згідно з додатком Г)	*	*	*	*	*	*	*
ПРИМІЩЕННЯ ДЛЯ ПРИЙМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА ГОТУВАННЯ ТОВАРІВ ДО ПРОДАЖУ							
Приміщення зберігання товарів	+	+	+	+	+	+	+
Прийомочна	+	+	+	+	+	+	
ПІДСОБНІ ПРИМІЩЕННЯ							
Зберігання контейнерів обмінного фонду, тари	+	+	+	+	+	+	
Зберігання пакувальних матеріалів, інвентаря, спецодягу, білизняна	+	+	+	+	+	+	+
Зберігання прибирального інвентаря, мийних засобів	+	+	+	+	+	+	+
Приміщення для механізованого пресування паперових відходів	+			+			
Підсобні приміщення для додаткового обслуговування	*	*	*	*	*	*	*
Підсобні приміщення підприємства харчування для персоналу	+	+					
СЛУЖБОВО-ПОБУТОВІ ПРИМІЩЕННЯ							
Канторські приміщення	+	+	+	+	+	+	+
Кімната персоналу			*	*	*	*	*
Підприємства харчування для персоналу	+	+					
Приміщення для приймання їжі			+	+	+	+	+
Головна каса	*	*	*	*	*	*	*
Приміщення для охорони (пожежний пост)	+	+	+	+	+	+	+
Опорний пункт АСК	*			*			
Гардеробні	+	+	+	+	+	+	+
Туалети для персоналу	+	+	+	+	+	+	+
Громадські туалети для покупців	+	+	*	*			
Душові	*	*	*	*	*		
<p>Примітка 1. Приміщення, відмічені знаком +, є обов'язковими, а знаком *- рекомендованими.</p> <p>Примітка 2. Приміщення для пресування паперових відходів слід передбачати в магазинах категорії ІН - за торговельної площі 3500 м² і більше, а у магазинах категорії ІVН - за торговельної площі 1000 м² і більше.</p>							

Код УКНД 91.040.10

Ключові слова: сфера застосування, нормативні посилання, терміни та визначення понять, підприємства торгівлі, торговельні і торговельно-розважальні центри, вимоги до проектування, об'ємно-планувальні рішення, склад та площі приміщень, механічний опір та стійкість, інженерне обладнання, пожежна безпека, безпека та доступність у використанні, санітарно-гігієнічні вимоги, довговічність і ремонтпридатність, енергозбереження та енергоефективність.
(Ключові слова змінено, Зміна № 1)

ЗМІСТ

	С.
1 Сфера застосування.....	1
2 Нормативні посилання.....	1
3 Терміни та визначення понять.....	9
4 Загальні положення.....	12
5 Розміщення будинків, організація земельної ділянки	13
6 Об'ємно-планувальні та конструктивні рішення	14
6.1 Загальні вимоги	14
6.2 Торговельні приміщення.....	16
6.3 Приміщення для приймання, зберігання та готування товарів до продажу	17
6.4 Підсобні, службові та побутові приміщення.....	21
7 Санітарно-гігієнічні вимоги.....	24
8 Пожежна безпека	26
9 Інженерне обладнання	31
9.1 Ліфти	31
9.2 Сміттєвидалення та пилоприбирання	32
9.3 Водопостачання і каналізація.....	32
9.4 Теплопостачання, опалення, вентиляція та кондиціонування повітря	33
9.5 Електропостачання та електрообладнання	35
9.6 Системи зв'язку та сигналізації.....	36
10 Вимоги до енергозбереження.....	37
11 Вимоги механічного опору та стійкості	38
12 Безпека та доступність у використанні	39
13 Довговічність і ремонтнопридатність	40
Додаток А	
Класифікація основних типів підприємств роздрібно́ї торгівлі (магазинів)	42
Додаток Б	
Вимоги доступності для інвалідів та інших маломобільних груп населення	43
Додаток В	
Таблиця В. 1 - Площі земельних ділянок магазинів, ринків і ринкових комплексів	45
Додаток Г Рекомендований перелік елементів додаткового обслуговування покупців у магазинах	46
Додаток Д	
Таблиця Д. 1 - Питомі показники мінімальної площі відділу замовлень	47
Додаток Е	
Таблиця Е. 1 - Питомі показники мінімальної площі кафетерію	48
Додаток Ж	
Таблиця Ж. 1 - Мінімальні площі приміщень додаткового обслуговування	49
Додаток К	
Таблиця К.1 - Найменша ширина проходів у торговельних залах.....	50
Додаток Л	
Таблиця Л.1 - Питомі показники мінімальної площі груп неторговельних приміщень продовольчих магазинів	51
Додаток М	
Таблиця М.1 - Питомі показники мінімальної площі груп неторговельних приміщень непродовольчих магазинів	52
Додаток Н	
Таблиця Н.1 –Питомі показники мінімальної площі груп неторговельних приміщень ринків і ринкових комплексів	54
Додаток П	
Таблиця П.1 - Склад приміщень продовольчих магазинів	55
Додаток Р	
Таблиця Р. 1 - Склад приміщень непродовольчих магазинів	56

Видруковано ТОВ «Основа -Принт»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
видавців ДК № 2072 від 25.01.2005 р.
Зам.№ 29-100

*****

Редактор – А.О.Луковська
Комп'ютерна верстка -В.Б.Чукашкіна

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура "MirionPro"
Друк офсетний.

Державне підприємство «Укархбудінформ»

Вул. М.Кривоноса, 2А, корп.3, м.Київ-37, 03037, Україна
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців
ДК № 690 від 27.11.2001 р.